

บทที่ ๓

ข้อมูลทั่วไป

๓.๑ ข้อมูลทั่วไประดับภาค

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

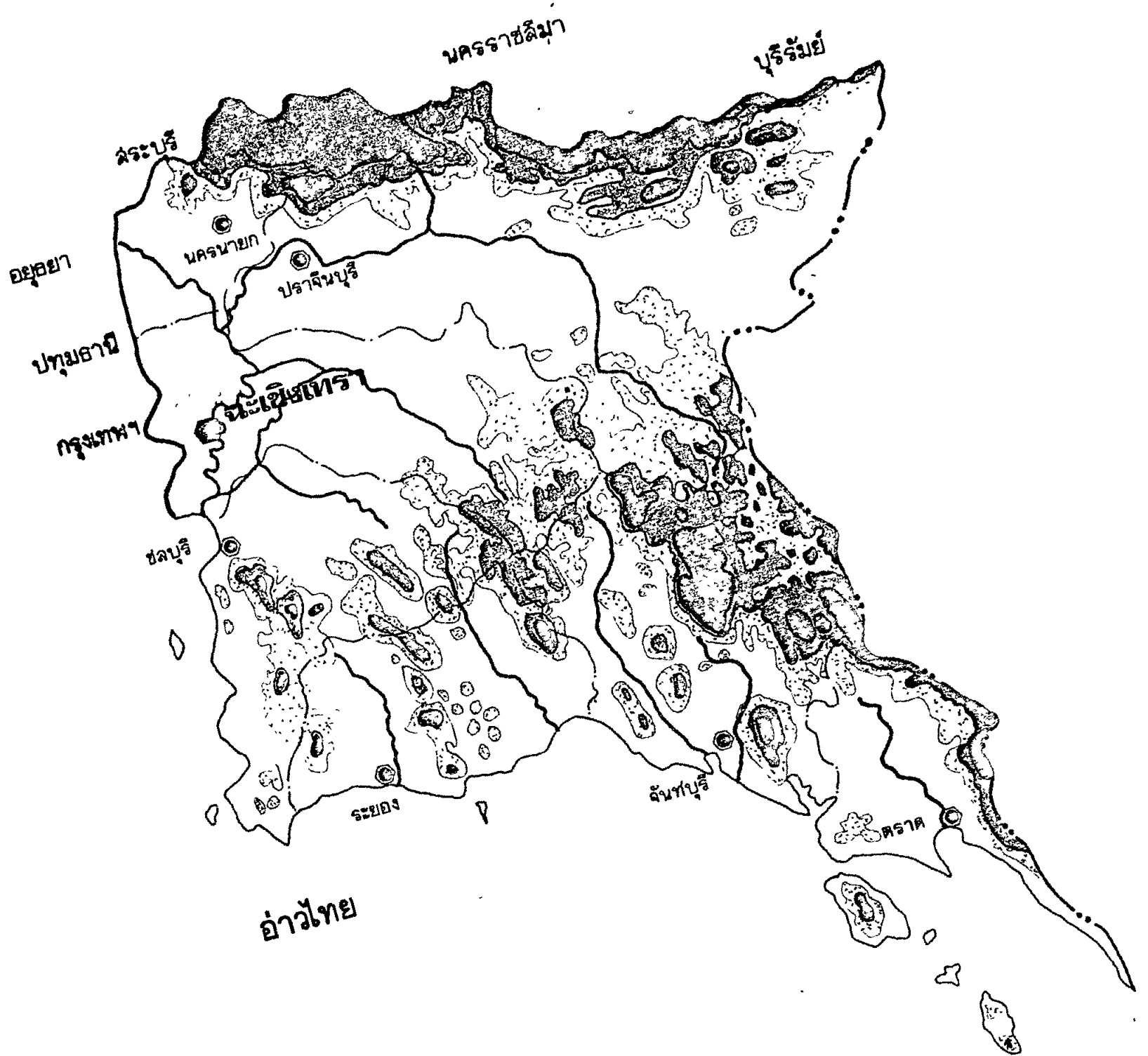
๑. ลักษณะทั่วไป พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมประมาณ ๓๖,๒๔๔ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๒๒,๖๘๓,๖๑๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗.๑ ของพื้นที่ประเทศ ครอบคลุมอาณาบริเวณ ๗ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และจังหวัดตราด แบ่งตามลักษณะของภูมิประเทศออกได้เป็น (ดูแผนที่ ๑ ประกอบ)

๑.๑ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้แก่ บริเวณจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา มีพื้นที่ ๒๔,๖๓๑ ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศทางตอนบนของจังหวัดนครนายก และปราจีนบุรี มีภูเขาสูงชันไม่เหมาะในการทำการเกษตร มีเทือกเขาตองพระยาเย็น สันกำแพง และเทือกเขาพนมดงรัก เป็นเขตแบ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เทือกเขาเหล่านี้เป็นแหล่งต้นน้ำและลำธารน้อยใหญ่หลายสายที่ไหลลงมาหล่อเลี้ยงความสมบูรณ์ของบริเวณนี้ แม่น้ำที่มีความสำคัญด้านการเกษตรและคมนาคมคือ แม่น้ำบางปะกง ไหลผ่านจังหวัดฉะเชิงเทราแล้วไหลลงอ่าวไทยที่จังหวัดชลบุรี

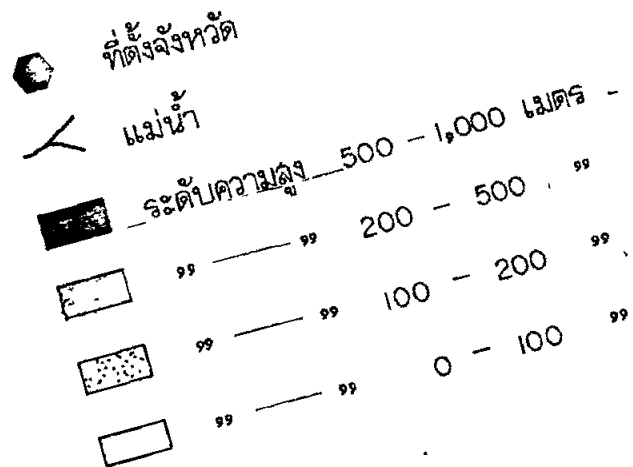
๑.๒ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง ปราจีนบุรี และตราด มีพื้นที่ ๑๖,๖๑๓ ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศมีเทือกเขาอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือติดต่อกันเป็นเทือกจากสารธรณรูปประชาธิปไตยกัมพูชา เข้ามาถึงชายฝั่งทะเลของอ่าวไทยตอนใน ได้แก่ เทือกเขาบันทัดและเทือกเขาจันทบุรี ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำ ลำธารที่สำคัญหลายสาย คือ แม่น้ำจันทบุรี และแม่น้ำระยอง ตามชายฝั่งทะเลบางแห่ง ยังมีชายหาดที่ขาวสะอาด เกาะใหญ่น้อยจำนวนมาก เช่น เกาะช้าง เกาะกูด เกาะสีชัง เกาะเสม็ด และเกาะคราม

๒. โครงสร้างพื้นฐาน (ดูแผนที่ ๒ ประกอบ)

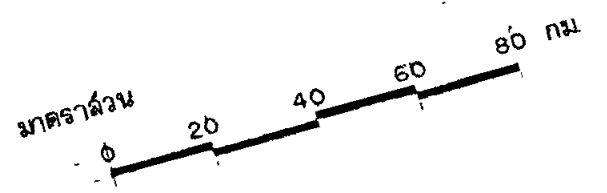
๒.๑ ถนน ทางหลวงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับการพัฒนามากกว่าพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย เว้นรอบเขตกรุงเทพฯ โดยมีทางหลวงสายหลักดังต่อไปนี้

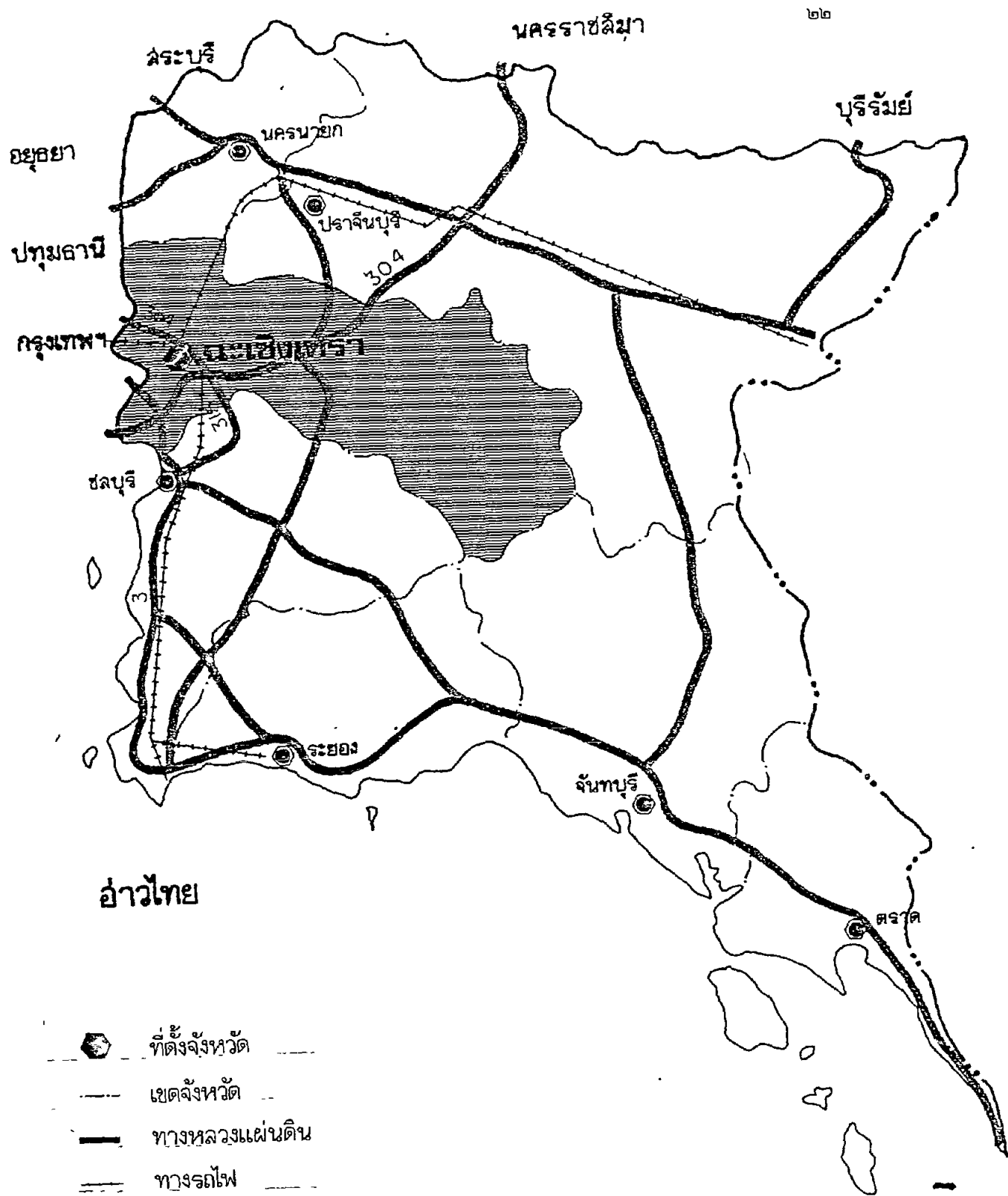

อ่าวไทย

แผนที่ 1
แสดง ลักษณะภูมิประเทศ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

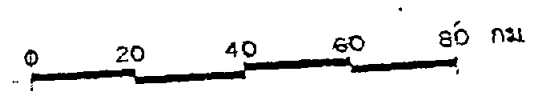

อ่าวไทย

- ที่ตั้งจังหวัด
- เขตจังหวัด
- ทางหลวงแผ่นดิน
- ทางรถไฟ

แผนที่ 2

แสดง เขตจังหวัด และเส้นทางคมนาคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. ทางหลวงสายหลักที่เชื่อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับกรุงเทพมหานคร มีอยู่ ๓ สายคือ

๑.๑ ทางหลวงหมายเลข ๓ เริ่มต้นจากกรุงเทพฯ - สมุทรปราการ - บางปะกง - ชลบุรี โดยตอนกรุงเทพฯ - สมุทรปราการ และ บางปะกง - ชลบุรี เป็นทางคู่ขนาน และช่วงสมุทรปราการ - บางปะกง เป็น ๒ ช่วงจราจร

๑.๒ ทางหลวงหมายเลข ๓๔ ตอนบางนา - บางปะกง เป็นทางคู่ขนานตลอดสาย

๑.๓ ทางหลวงหมายเลข ๓๐๔ ตอนมีนบุรี - ฉะเชิงเทรา เป็น ๒ ช่องทางจราจร

๒. ทางหลวงสายหลักที่เชื่อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคตะวันออก ได้แก่

๒.๑ ทางหลวงหมายเลข ๓๐๔ ตอน ฉะเชิงเทรา - กบินทร์บุรี - นครราชสีมา ซึ่งเป็นทาง ๒ ช่องจราจรตลอดเส้นทาง

๓. ทางหลวงสายหลักในพื้นที่ภาคตะวันออก มี ๓ สายคือ

๓.๑ ทางหลวงหมายเลข ๓ ตอนชลบุรี - พัทยา ซึ่งเป็นทางคู่ขนานและ ตอนสัตหีบ - ระยอง - ตราด เป็น ๒ ช่องจราจร

๓.๒ ทางหลวงหมายเลข ๓๖ ตอนบางละมุง - ตราด เป็น ๒ ช่องจราจร ซึ่งช่วยย่นระยะจากระยองถึงบางละมุง

๓.๓ ทางหลวงหมายเลข ๓๓๑ ตอนสัตหีบ - ทางหลวงสาย ๓๐๔ มี ๒ ช่องจราจร

๒.๒ รถไฟ

๒.๒.๑ ปัจจุบันมีทางรถไฟจากกรุงเทพมหานคร ไปภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นทางเดียว ผ่านตัวจังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สูดปลายทางที่รัฐประเศ ระยะทางประมาณ ๒๖๐ กิโลเมตร

๒.๒.๒ การรถไฟกำลังก่อสร้างทางรถไฟสายฉะเชิงเทรา - ชลบุรี - ศรีราชา - สัตหีบ ระยะทางประมาณ ๑๔๓ กิโลเมตร ค่าก่อสร้างประมาณ ๑,๕๕๐ ล้านบาท จะแล้วเสร็จปลายปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ซึ่งสามารถให้บริการได้ทั้งท่าเรือแหลมฉบังและท่าเรือสัตหีบ

๒.๓ ไฟฟ้า ระบบการจ่ายไฟฟ้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจ่ายมาจากแหล่งผลิตในกรุงเทพฯ มีสายส่งประมาณ ๔๘๑.๗ วงจรกิโลเมตร และมีหม้อแปลงจ่ายไฟฟ้าตามสถานีไฟฟ้าย่อยต่าง ๆ ๑๑ แห่ง รวมทั้งหมด ๔๒๕ เอม วี ๑๐ ไม่มีปัญหาในการขยายการบริการ

๒.๔ การสื่อสาร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีชุมสาย ๑๔ ชุมสาย ๑๗,๘๐๐ เลขหมาย มากที่สุดคือ ชลบุรี ๔,๐๐๐ เลขหมาย รองลงมาคือชุมสายศรีราชา ๑,๔๐๐ เลขหมาย ชุมสายระยองและสัตหีบ

๑,๐๐๐ และ ๖๐๐ เลขหมาย ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีบริการโทรศัพท์ผ่านชุมสายโทรศัพท์ ๔ แห่ง คือ ฉะเชิงเทรา พัทยา ศรีราชา และจันทบุรี

๓. ประชากร ประชากรในภาคตะวันออกปี ๒๕๒๔ มีทั้งสิ้น ๒,๙๔๔,๙๕๕ คน อาศัยอยู่ในเขตเมืองร้อยละ ๑๑.๑ อยู่ในเขตชนบทร้อยละ ๘๘.๙ จังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุด คือ ๗๓๘,๒๒๑ คน จังหวัดที่น้อยที่สุดคือตราด มีประชากร ๑๔๐,๒๘๘ คน^๑ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีประชากรมากเป็นอันดับที่ ๓ คือมีประชากร ๔๙๘,๐๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙ ของภาคตะวันออก (ดูตารางที่ ๑ ประกอบ)

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนประชากรรายจังหวัดในภาคตะวันออก ปี พ.ศ. ๒๕๒๔

จังหวัด	ประชากร คน	ร้อยละ ของภาค	ความหนาแน่น คน/ตร.กม.	หมายเหตุ
ฉะเชิงเทรา	๔๙๘,๐๙๒	๑๖.๙	๙๒	
นครนายก	๒๐๒,๓๖๕	๖.๙	๘๔	
ปราจีนบุรี	๖๔๘,๕๘๕	๒๒.๐	๕๕	
ชลบุรี	๗๓๘,๒๒๑	๒๕.๑	๑๖๕	
ระยอง	๓๗๗,๐๖๓	๑๒.๘	๑๑๔	
จันทบุรี	๓๔๐,๓๔๑	๑๑.๕	๕๖	
ตราด	๑๔๐,๒๘๘	๔.๘	๔๘	
ภาคตะวันออก	๒,๙๔๔,๙๕๕	๑๐๐.๐		

ที่มา : กองผังภาค สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

^๑สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กองวางแผนภาค, สภาวะเศรษฐกิจและแผนการลงทุนที่สำคัญของภาคตะวันออก ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕, (ตุลาคม ๒๕๒๕), หน้า ๒

๔. โครงสร้างเศรษฐกิจ^๑

๔.๑ การผลิตส่วนรวม ของภาคตะวันออกในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์รวม ตามราคาคงที่ปี ๒๕๑๕ ๒๔,๖๑๗.๑ ล้านบาท จังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดสูงสุด คือ ๑๑,๐๖๕.๐ ล้านบาท หรือประมาณกึ่งหนึ่งของมูลค่าผลิตภัณฑ์ทั้งภาค จังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดต่ำสุดคือ จังหวัดนครนายก มีมูลค่า ๔๗๑.๘ ล้านบาท ส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรามีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ๓,๑๐๓.๘ บาท หรือร้อยละ ๑๒.๖ เป็นอันดับที่ ๓ ของภาคตะวันออก (ดูตารางที่ ๒ ประกอบ)

๔.๒ ผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อบุคคล เฉลี่ยทั้งภาคตะวันออก เท่ากับ ๘,๗๑๑ บาทต่อปี ตามภาคคงที่ปี ๒๕๑๕ สูงกว่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อบุคคลทั้งประเทศซึ่งเท่ากับ ๖,๐๕๔ บาทต่อปี จังหวัดฉะเชิงเทรามีมูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อบุคคลเป็นอันดับที่ ๕ ของภาคตะวันออก มีรายได้เฉลี่ย ๖,๓๖๑ บาทต่อปี ซึ่งต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของภาคตะวันออก แต่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศเล็กน้อย (ดูตารางที่ ๒ ประกอบ)

๔.๓ สาขาการผลิตหลัก เกษตรกรรมเป็นสาขาการผลิตหลักโดยมีมูลค่า ๘,๕๕๕.๑ ล้านบาท หรือเป็นร้อยละ ๓๕ ของ GRP รองลงไปได้แก่ การค้าส่ง ค้าปลีก และอุตสาหกรรม ซึ่งมีมูลค่า ๕,๐๐๔.๗ ล้านบาท และ ๔,๖๕๖.๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๓ และร้อยละ ๑๘.๘ ของ GRP ตามลำดับ (ดูตารางที่ ๒ ประกอบ)

๔.๓.๑ เกษตรกรรม การผลิตด้านเกษตรกรรมนั้น เป็นการกสิกรรมร้อยละ ๗๕ ปศุสัตว์ ประมง และป่าไม้ ร้อยละ ๑๒, ๑๑ และ ๒ ตามลำดับ พืชผลที่สำคัญคือ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ผลไม้ และยางพารา จังหวัดที่มีการทำนามากที่สุดได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และ นครนายก มันสำปะหลังและอ้อยปลูกมากที่จังหวัดชลบุรี และระยอง ยางพาราปลูกมากที่จังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด ส่วนผลไม้ปลูกมากที่จังหวัดระยอง ตราด จันทบุรี และปราจีนบุรี

๔.๓.๒ การค้าส่ง-ปลีก หรือพาณิชย์กรรม มีมูลค่าสูงเป็นอันดับสองรองจาก เกษตรกรรม การค้าส่วนใหญ่เป็นการค้าจังหวัดและภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะกับกรุงเทพมหานคร จังหวัดชลบุรี เป็นศูนย์กลางการค้าของภาค มีสถานประกอบการค้ามากที่สุด รองลงมาคือ จันทบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา และปราจีนบุรี ตามลำดับ

๔.๓.๓ อุตสาหกรรม มีมูลค่าสูงเป็นอันดับสามรองลงมาจากเกษตรกรรมและการค้า อุตสาหกรรมในภาคนี้ใช่วัตถุดิบจากเกษตรกรรมเป็นสำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมสีข้าว อุตสาหกรรมมันเส้นและมันอัด เม็ด อุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลัง อุตสาหกรรมน้ำตาลและอุตสาหกรรม

^๑ เล่มเดียวกัน, หน้า ๓-๔

ตารางที่ ๒ แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคตะวันออกรายจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๒

ราคาคงที่ปี ๒๕๑๕

สาขาการผลิต	ฉะเชิงเทรา	นครนายก	ปราจีนบุรี	ชลบุรี	ระยอง	จันทบุรี	ตราด	รวมภาค
เกษตรกรรม	๑,๗๐๓.๕	๓๘๗.๑	๒,๑๗๓.๖	๒,๒๘๔.๑	๑,๕๗๙.๘	๑,๐๘๘.๕	๕๓๘.๘	๙,๕๕๕.๓
เหมืองแร่และย่อยหิน	๐.๕	๐.๒	๒๖.๕	๑๘๓.๓	๕๘.๗	๗.๗	-	๒๖๖.๘
อุตสาหกรรม	๒๘๒.๑	๙๘.๙	๒๓๘.๗	๓,๗๒๐.๘	๑๓๗.๕	๑๑๓.๓	๖๕.๑	๕,๖๕๖.๓
ก่อสร้าง	๑๕๗.๐	๓๗.๕	๑๓๕.๑	๒๓๕.๖	๑๒๖.๙	๗๙.๐	๓๙.๕	๘๐๙.๖
ไฟฟ้า ประปา	๑๓.๑	๓.๒	๑๐.๒	๑๐๘.๗	๒๓.๕	๑๓.๖	๓.๐	๑๗๕.๓
คมนาคมขนส่ง	๓๙.๙	๕๕.๗	๖๒.๓	๓๕๙.๓	๙๖.๓	๒๕๕.๓	๑๙๕.๓	๑,๐๕๓.๑
การค้า	๕๕๖.๕	๑๕๕.๙	๖๓๖.๕	๒,๖๙๖.๘	๕๕๕.๕	๓๕๕.๕	๑๗๑.๒	๕,๐๐๕.๗
ธนาคาร	๗๕.๐	๑๖.๐	๓๒.๕	๒๒๕.๒	๖๘.๘	๕๖.๘	๑๕.๘	๕๘๘.๐
ที่อยู่อาศัย	๒๗.๐	๑๓.๕	๓๕.๒	๓๘.๕	๒๑.๑	๑๘.๕	๘.๖	๑๖๒.๒
บริหารราชการ	๖๘.๒	๓๗.๒	๑๑๗.๙	๑๓๙.๑	๖๐.๐	๕๗.๕	๓๐.๘	๕๑๐.๖
บริการ	๑๘๑.๓	๘๘.๕	๑๕๑.๖	๑,๐๗๘.๗	๑๖๐.๘	๑๙๒.๙	๘๑.๕	๑,๙๓๕.๒
ผลิตภัณฑ์รวม (ล้านบาท)	๓,๑๐๓.๘	๘๗๑.๖	๓,๖๑๘.๙	๑๑,๐๖๙.๐	๒,๖๗๗.๘	๒,๒๒๗.๕	๑,๐๕๘.๕	๒๕,๖๑๗.๑
อันดับที่	๓	๗	๒	๑	๕	๕	๖	
ผลิตภัณฑ์ต่อบุคคล(บาท)	๖,๓๖๑.๐	๕,๓๕๑.๐	๕,๘๗๗.๐	๑๕,๕๓๗.๐	๗,๕๘๗.๐	๖,๙๒๖.๐	๗,๗๖๘.๐	๘,๗๑๑.๑
อันดับที่	๕	๗	๖	๑	๓	๔	๒	

ที่มา : กองบัญชีประชาชนดี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กรรมน้ำมันพืช จังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่าจังหวัดอื่น รองลงมาได้แก่ จังหวัดระยอง ฉะเชิงเทรา ตราด จันทบุรี และนครนายกตามลำดับ

ตามนโยบายการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ (๒๕๒๕-๒๕๒๙) รัฐได้มีนโยบายที่จะพัฒนาบริเวณจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยองให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่ทันสมัยของประเทศในอนาคตจึงคาดว่าภาคการผลิตสาขาอุตสาหกรรมในภาคนี้จะมีมูลค่าสูง เป็นอันดับหนึ่งต่อไปในอนาคตอันใกล้

๓.๒ ข้อมูลทั่วไประดับจังหวัด

สภาพทั่วไปของจังหวัดฉะเชิงเทรา พอสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้คือ

๑. ลักษณะทางกายภาพ

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีเนื้อที่ ๔,๔๒๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓,๓๘๘,๕๓๗.๕ ไร่ มีรายละเอียดดังนี้ (ดูแผนที่ ๒ ประกอบ)

๑.๑ อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	จดจังหวัดนครนายกและจังหวัดปราจีนบุรี
ทิศใต้	จดจังหวัดชลบุรี ระยอง และจังหวัดจันทบุรี
ทิศตะวันออก	จดจังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันตก	จดจังหวัดปทุมธานี กรุงเทพมหานคร และจังหวัดสมุทรปราการ

๑.๒ การคมนาคม (ดูแผนที่ ๓ ประกอบ)

๑.๒.๑ ทางบก ได้แก่ ทางรถยนต์ และรถไฟ

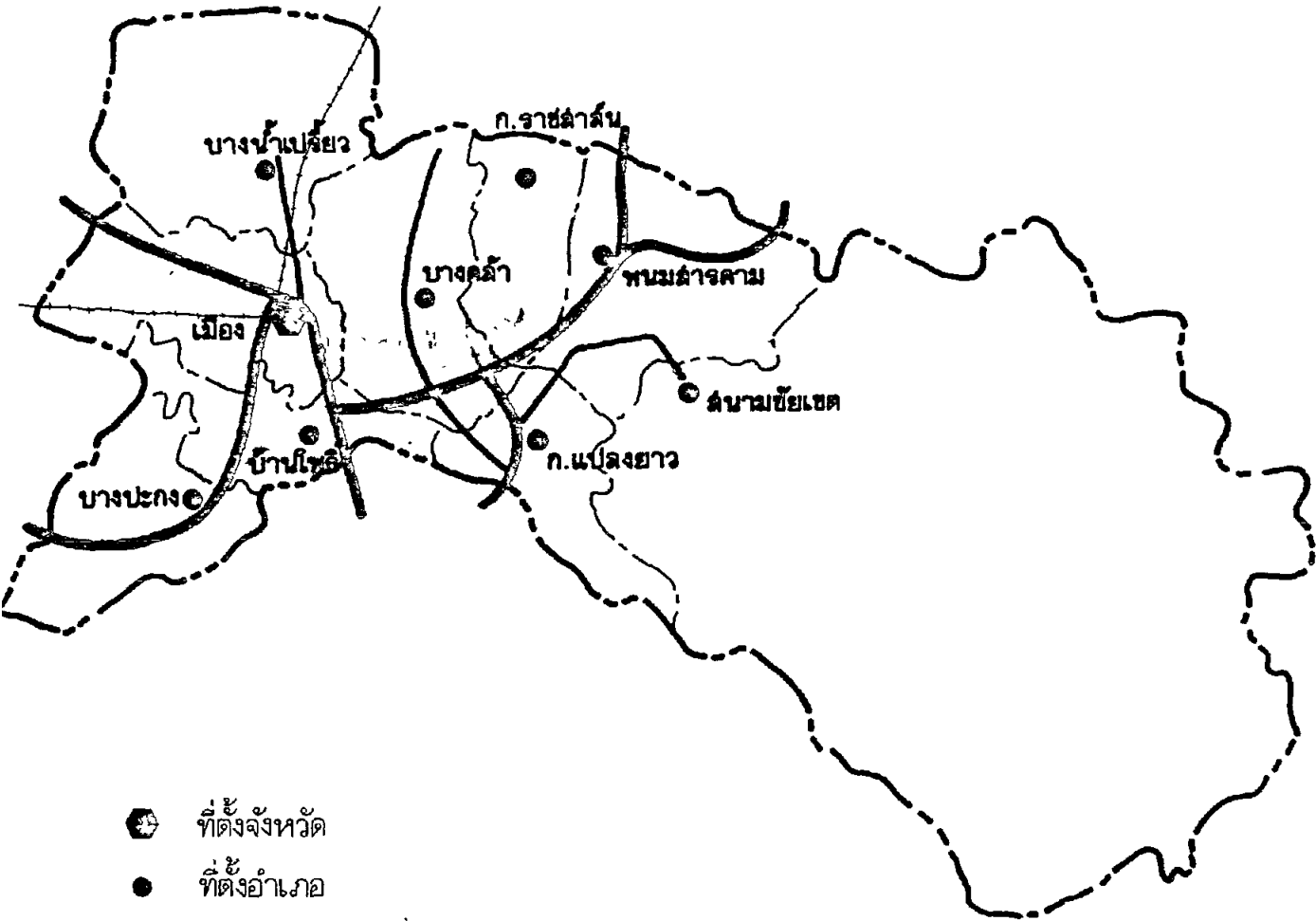
ทางรถยนต์ มีเส้นทางถนนที่สำคัญคือ

๑. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ระยะทาง ๗๘ กิโลเมตร เริ่มต้นจากอนุสาวรีย์หลักสี่ อำเภอบางเขน ถึงจังหวัดฉะเชิงเทรา และจากจังหวัดฉะเชิงเทราผ่านอำเภอนวมสารคาม

๒. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓ ระยะทาง ๑๐๐ กิโลเมตร เริ่มต้นจากสถานีขนส่งเอมบี อำเภอบางปะอิน ผ่านจังหวัดสมุทรปราการ ถึงจังหวัดฉะเชิงเทรา

๓. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔ ระยะทาง ๔๐ กิโลเมตร เริ่มต้นจากสี่แยกบางนา อำเภอบางเขน แยกซ้ายเข้าถนนสาย ๓๑๔ ผ่านอำเภอบางปะกงถึงจังหวัดฉะเชิงเทรา

๔. ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๑๔ ระยะทาง ๔๔ กิโลเมตร เริ่มจากสามแยกบางดิน เบ็ด ฉะเชิงเทรา ไปตามถนนสายอำเภอนนทบุรี อำเภอบางปะกง ถึงจังหวัดชลบุรี

- ที่ตั้งจังหวัด
- ที่ตั้งอำเภอ
- ทางรถไฟ
- ทางหลวงแผ่นดิน
- ทางหลวงจังหวัด
- - - เขตจังหวัด
- - - เขตอำเภอ

แผนที่ 3

แสดง เขตอำเภอ และเส้นทางคมนาคมในจังหวัดพะเยา

๕. ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๒๓ ระยะทาง ๒๓๓ กิโลเมตร เป็นทางเชื่อม

จังหวัดฉะเชิงเทรา - นครราชสีมา

๖. ถนนชินแลนด์ เชื่อมอำเภอบางคล้า กับ ตัวจังหวัดฉะเชิงเทรา

สภาพถนนทั่วไปค่อนข้างดี มีความสะดวกในการเข้าถึง ทั้งภายในจังหวัดและ

ด้านการติดต่อกับชุมชนอื่น ๆ ภายนอก

ทางรถไฟ ระยะทางรถไฟ จากกรุงเทพมหานคร ถึงฉะเชิงเทรา ประมาณ

๖๐ กิโลเมตร ในปัจจุบันมีขบวนรถไฟผ่าน สถานีฉะเชิงเทราในแต่ละวัน ดังนี้

สาย กรุงเทพฯ - ฉะเชิงเทรา ไปและกลับ ๔ เที่ยวต่อวัน

สาย กรุงเทพฯ - ปราจีนบุรี ไปและกลับ ๔ เที่ยวต่อวัน

สาย กรุงเทพฯ - กบินบุรี ไปและกลับ ๒ เที่ยวต่อวัน

สาย กรุงเทพฯ - อัญประเทศ ไปและกลับ ๔ เที่ยวต่อวัน

รวมแล้วในแต่ละวัน จะมีขบวนรถไฟผ่าน ๒๒ เที่ยว/วัน มีสถานีรถไฟภายใน

จังหวัดทั้งสิ้น ๔ สถานี คือ สถานีรถไฟ คลองหลวงแพ่ง เปรัง คลองบางพระ ฉะเชิงเทรา วัดเกาะจันทร์

โพรงอากาศ บางน้ำเปรี้ยว และสถานีคลองสิบเก้า

ทางน้ำ การคมนาคมขนส่งทางน้ำภายในจังหวัดและต่างจังหวัด ทำได้ทางแม่น้ำ

บางปะกง และคลองสายต่าง ๆ ที่เชื่อมจากแม่น้ำบางปะกง เช่น

- จากปากอ่าวบางปะกง ผ่านสมุทรปราการถึงกรุงเทพมหานคร

- จากแม่น้ำบางปะกง เข้าคลองสำโรง คลองแสนแสบ ถึงกรุงเทพมหานคร

- จากแม่น้ำบางปะกง เข้าคลองท่าไข่ ทะลุคลอง ๑๗ และคลองทกวาถึง

สะพานใหม่ตอนเมือง กรุงเทพมหานคร

- จากแม่น้ำบางปะกง ผ่านประตูน้ำท่าไข่ ถึงประตูน้ำสระประทุม กรุงเทพมหานคร

- จากแม่น้ำบางปะกง เข้าคลองบางขนาก คลองประเวศบุรีรัมย์ เข้า

กรุงเทพมหานคร

จากเส้นทางคมนาคม ที่มีจำนวนมากทั้งทางบกและทางน้ำ โดยเฉพาะเส้นทาง

คมนาคมทางถนนดังกล่าว ทำให้จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถติดต่อทั้งภายในจังหวัดฉะเชิงเทราเอง และ

จังหวัดในภาคตะวันออก รวมทั้งกรุงเทพมหานคร ได้อย่างสะดวก

๑.๓ ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีลักษณะยาวคล้ายรูป ผืนผ้า ทอดยาวไปทางทิศตะวันออก-ตก ทางตะวันตก เป็นพื้นที่ราบลุ่ม สองฝั่งแม่น้ำ สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๑-๕ เมตร มีพื้นที่เกือบครึ่งหนึ่งของจังหวัด อยู่ในท้องที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว บ้านโพธิ์ บางปะกง บางคล้า และอำเภอเมือง ทางด้านตะวันตก เป็นพื้นที่ราบลอนลูกฟูก และภูเขา สูงที่ระดับน้ำทางทะเลประมาณ ๓๐-๔๐ เมตร ด้านใต้ มีภูเขาสูงจากระดับน้ำทะเล ๗๓๓ เมตร และทางด้านใต้สุดบริเวณรอยต่อระหว่างจังหวัดชลบุรี สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๕๐-๑๗๖ เมตร

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ และที่ราบลุ่ม ซึ่งเหมาะสำหรับเพาะปลูก มีอาณาเขตติดทะเล ยาว ๑๒.๒ กิโลเมตร ดินส่วนมากเป็นดินเหนียว ดินร่วนปนทราย และดินลูกรัง กระจายอยู่ในพื้นที่ ดังนี้

ดินเหนียว อยู่ในอำเภอเมือง บางปะกง บ้านโพธิ์ บางน้ำเปรี้ยว และอำเภอบางคล้า บางส่วน

ดินร่วนปนทราย อยู่ในอำเภอบางคล้าบางส่วน พนมสารคามบางส่วน และอำเภอสนามชัยเขต

ดินลูกรัง อยู่ในอำเภอบางคล้า พนมสารคามบางส่วน และอำเภอสนามชัยเขต

๑.๓.๑ ทรัพยากรธรรมชาติ ที่สำคัญของจังหวัดได้แก่

๑. แหล่งน้ำ ที่สำคัญได้แก่ แม่น้ำบางปะกง ซึ่งเกิดจากแม่น้ำลำคลองหลายสาย มารวมกัน ที่สำคัญคือ แม่น้ำปราจีนบุรี และแม่น้ำนครนายก ไหลผ่านอำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอเมืองฯ และอำเภอบางปะกง มีความยาว ๒๓๐ กิโลเมตร กว้าง ๑๐๐-๑๕๐ เมตร มีลำคลองธรรมชาติที่เป็นสาขา คือ คลองท่าลาดในเขตอำเภอพนมสารคาม และคลองวังเย็นในเขตกิ่งอำเภอแปลงยาว คลองที่ขุดเชื่อมระหว่างแม่น้ำบางปะกง เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการคมนาคม และการเกษตรได้แก่คลองบางขนาก ขุดต่อกับคลองแสนแสบ คลองอุดมชลจรขุดต่อจากคลองพระโขนง ทำไข่ หลวงแพ่ง ประเวศบุรีรัมย์ และคลองนครเนื่องเขต

๒. ป่าไม้ ส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบและป่าโปร่ง มีป่าชายเลนบริเวณชายทะเล เล็กน้อย จากข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๑๕ มีเนื้อที่ป่า ๒,๑๓๑ ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๑ ของพื้นที่จังหวัด เทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๐๔ มีอยู่ ๒,๘๗๐ ตารางกิโลเมตรเท่ากับร้อยละ ๔๒.๐ ของพื้นที่จังหวัด เท่ากับลดลงร้อยละ ๑๐.๙ ของพื้นที่จังหวัด ในเวลาเพียง ๑๑ ปี พื้นที่ป่าส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอสนามชัยเขต

๓. แหล่งแร่ ได้แก่

๓.๑ เหล็ก อยู่ในชั้นสำรวจ ยังไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์ มีแหล่งแร่ดังนี้

๓.๑.๑ แหล่งแร่เหล็กหนองบอน อำเภอบางคล้า เป็นแหล่งแร่ที่เกิดจากการสะสมตัวเป็นชั้นหนาประมาณ ๕-๑๐ เมตร แทรกอยู่ในชั้นหิน Mica-Sclint, Gneiss and Quartzite

๓.๑.๒ แหล่งแร่เหล็กลาดกระหิง อำเภอสนามชัยเขต อยู่ห่างจากแหล่งแร่เหล็กหนองบอน ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ประกอบด้วยแร่ Hematite และ Limonite ซึ่งเกิดเป็นกระเปาะอยู่ในหินศิลาแลง

๓.๑.๓ แหล่งแร่บ้านเนินไร่ อำเภอบางคล้า ประกอบด้วยแร่ Magnetite และ Hematite แทรกอยู่ในหิน Sclint

๓.๒ ทองคำ พบบริเวณอำเภอสนามชัยเขต ไม่มีปริมาณมาก ไม่มีการผลิต พบตามลำธารสายต่าง ๆ ในบริเวณนั้น

๓.๓ ทองแดง สํารวจพบยังไม่มีการผลิต พบที่เขาดิน เขาดินจืด และเขาดินท่าพระ ห่างจากอำเภอนมสารคามไปทางทิศใต้ ๑๓ กิโลเมตร พบอยู่ในชั้นหิน Quartz-Mica Sclint

๓.๔ ศิลาแลง พบอยู่ตามที่ราบทั่วไป

๑.๓.๒ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด

๑. วัดโสธรวรารามวรวิหาร เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปโสธร ที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปศรัทธาและนิยมเดินทางมากราบไหว้เป็นจำนวนมาก

๒. บริเวณสวนรุกขชาติ กรมป่าไม้ตำบลเขาดินซ้อ เป็นที่ตั้งของพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว บริเวณเขาดินซ้อมีภูมิประเทศและธรรมชาติสวยงามเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ

๑.๔ การใช้ที่ดิน จากข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๒๕ เมื่อที่จังหวัดฉะเชิงเทราทั้งสิ้น ๕,๔๒๒ ตารางกิโลเมตร จากข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๒๕ เมื่อที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งสิ้น ๕,๔๒๒ ตารางกิโลเมตร โดยประมาณ ถูกใช้เพื่อการเกษตรถึงร้อยละ ๕๘.๗ ของพื้นที่จังหวัด^๑ หรือประมาณ ๑,๘๘๙,๔๕๓ ไร่ เป็นที่ดินของตนเอง ๘๒๓,๘๒๙ ไร่ หรือร้อยละ ๔๑.๑๕ แบ่งเป็นเนื้อที่ทำนาร้อยละ ๖๐ ของเนื้อที่เกษตร รองลงไปได้แก่ พืชไร่ร้อยละ ๒๔ ไม้ยืนต้นและไม้ผลร้อยละ ๖ ที่เหลือร้อยละ ๑๐ ใช้ประโยชน์อื่น ๆ^๒

^๑สำนักงานจังหวัด, แผนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา ฉบับที่ ๒ (๒๕๒๕-๒๕๒๙), หน้า ๓๖

^๒เล่มเดียวกัน, หน้า ๔๖

๑.๕ สภาพภูมิอากาศ

เป็นแบบฝนเมืองร้อน เฉพาะ ๒ ฤดู ภูมิอากาศเป็นแบบกึ่งชื้นแต่แห้งแล้ง อุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน เฉลี่ยประมาณ ๓๗.๕ องศาเซลเซียส และต่ำสุดในเดือนธันวาคม เฉลี่ยประมาณ ๑๘.๒ องศาเซลเซียส (ดูตารางที่ ๓ ประกอบ)

ปริมาณน้ำฝน เฉลี่ยปีละประมาณ ๑,๑๖๖.๗ มม. ตกหนักที่สุดในเดือนกันยายน ปริมาณ ๓๐๔.๗ มม. ฝนจะตกหนักในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม (ดูตารางที่ ๓ ประกอบ)

ตารางที่ ๓ แสดงปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิเฉลี่ยรายเดือน ในเขตชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา

พ.ศ. ๒๕๑๘- ๒๕๒๒

เดือน	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (มม.)	อุณหภูมิเฉลี่ย (องศาเซลเซียส)		หมายเหตุ
		ต่ำสุด	สูงสุด	
มกราคม	๒๘.๑	๑๘.๓	๓๓.๘	
กุมภาพันธ์	๑๓.๐	๒๐.๓	๓๔.๖	
มีนาคม	๓๖.๔	๒๓.๑	๓๖.๑	
เมษายน	๕๘.๑	๒๔.๐	๓๔.๕	
พฤษภาคม	๑๖๔.๖	๒๓.๐	๓๖.๗	
มิถุนายน	๘๘.๓	๒๕.๗	๓๕.๘	
กรกฎาคม	๑๕๓.๕	๒๔.๔	๓๕.๔	
สิงหาคม	๑๓๙.๕	๒๔.๐	๓๔.๗	
กันยายน	๓๐๔.๗	๒๔.๑	๓๔.๑	
ตุลาคม	๑๓๕.๘	๑๘.๓	๓๔.๑	
พฤศจิกายน	๒๑๘.๐	๑๘.๓	๓๓.๔	
ธันวาคม	๕.๑	๑๘.๒	๓๔.๑	

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

๒. การปกครอง แบ่งการปกครองเป็น ๓ ระดับคือ การปกครองจากส่วนกลาง, ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ดังนี้

๒.๑ การปกครองส่วนกลาง ได้แก่ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นตัวแทนจากกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ อาทิเช่น สำนักงานสถิติจังหวัด ประมงจังหวัด เป็นต้น มีอยู่ประมาณ ๒๖ หน่วยงาน

๒.๒ การปกครองส่วนภูมิภาค มี ๒๕ ส่วนราชการ และ ๗ อำเภอ ๒ กิ่งอำเภอ ๔๔ ตำบล ๗๕๓ หมู่บ้าน^๑ (ดูตารางที่ ๔ ประกอบ)

ตารางที่ ๔ แสดงการแบ่งเขตการปกครอง จังหวัดฉะเชิงเทรา

อำเภอ	พื้นที่ (กม ^๒)	จำนวนตำบล	จำนวนหมู่บ้าน
เมืองฉะเชิงเทรา	๓๗๖.๓	๑๕	๑๘๓
บางคล้า	๓๖๐.๗	๑๔	๘๕
บางน้ำเปรี้ยว	๕๐๗.๐	๑๐	๑๔๖
บางปะกง	๒๗๐.๗	๙	๑๐๖
บ้านโพธิ์	๒๑๖.๗	๑๗	๗๓
พนมสารคาม	๔๓๗.๗	๘	๗๑
สนามชัยเขต	๒, ๘๖๗.๖	๕	๓๗
กิ่งแปลงยาว	๒๒๙.๑	๓	๓๑
กิ่งราชสาส์น	๑๕๖.๒	๓	๒๑

ที่มา : สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

^๑สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา, แผนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา ฉบับที่ ๒ (๒๕๒๕-๒๕๒๙),

๒.๓ การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา เทศบาล ๒ แห่ง คือ เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา และเทศบาลตำบลบางคล้า นอกจากนี้มีสุขาภิบาล รวม ๑๕ แห่ง คือ

๑. สุขาภิบาลนครเนื่องเขต	ตำบลคลองนครเนื่องเขต	อำเภอเมือง
๒. สุขาภิบาลบางเกลือ	ตำบลบางเกลือ	อำเภอบางปะกง
๓. สุขาภิบาลบางปะกง	ตำบลบางปะกง	อำเภอบางปะกง
๔. สุขาภิบาลท่าสะอ้าน	ตำบลท่าสะอ้าน	อำเภอบางปะกง
๕. สุขาภิบาลบางวัว	ตำบลบางวัว, บางสมัคร	อำเภอบางปะกง
๖. สุขาภิบาลพนมสารคาม	ตำบลพนมสารคาม	อำเภอพนมสารคาม
๗. สุขาภิบาลเกาะขนุน	ตำบลเกาะขนุน	อำเภอพนมสารคาม
๘. สุขาภิบาลปากน้ำ	ตำบลปากน้ำ	อำเภอบางคล้า
๙. สุขาภิบาลสนามชัยเขต	ตำบลสนามชัยเขต	อำเภอสนามชัยเขต
๑๐. สุขาภิบาลบางน้ำเปรี้ยว	ตำบลบางน้ำเปรี้ยว	อำเภอบางน้ำเปรี้ยว
๑๑. สุขาภิบาลคอนฉิมพลี	ตำบลคอนฉิมพลี	อำเภอบางน้ำเปรี้ยว
๑๒. สุขาภิบาลบางขนาก	ตำบลบางขนาก	อำเภอบางน้ำเปรี้ยว
๑๓. สุขาภิบาลแปลงยาว	ตำบลแปลงยาว	กิ่งอำเภอแปลงยาว
๑๔. สุขาภิบาลบ้านโพธิ์	ตำบลบ้านโพธิ์	อำเภอบ้านโพธิ์
๑๕. สุขาภิบาลเทพราช	ตำบลเทพราช	อำเภอบ้านโพธิ์

๓. สภาพเศรษฐกิจ

๓.๑ โครงสร้างทั่วไป^๑ ประชากรจังหวัดฉะเชิงเทรา ในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๒๓

มีจำนวน ๔๔๔,๔๐๒ คน อยู่ในสาขาเกษตรกรรมถึง ๓๗๔,๔๖๑ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๖.๖ รายได้ส่วนใหญ่ได้จากผลผลิตของ เกษตร เป็นสำคัญ จากตัวเลขมูลค่าเพิ่มผลผลิตรวมของจังหวัดปี ๒๕๒๒ ตามราคา คงที่ปี ๒๕๑๔ จำนวน ๓,๑๐๓.๘ ล้านบาท มีผลิตภัณฑ์เกษตรเป็นรายได้หลักมูลค่า ๑,๗๐๓.๔ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๘๘ รองลงมาคือ การค้าส่งและค้าปลีก คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๓ และรายได้จากอุตสาหกรรม เป็นรายได้อันดับสาม ร้อยละ ๔.๐๕ (ดูตารางที่ ๒ ประกอบ)

^๑ สำนักงานจังหวัด, แผนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา ฉบับที่ ๒ (๒๕๒๔-๒๕๒๕) ธันวาคม ๒๕๒๔.

๓.๒ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในช่วง ๕ ปี (๒๕๑๔-๒๕๒๒) จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้มีการขยายตัวอย่างสม่ำเสมอเฉลี่ยร้อยละ ๑๑.๒๔ ต่อปี ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฉบับที่ ๔ (๒๕๒๐-๒๕๒๔) ซึ่งกำหนดเป้าหมายของการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเฉลี่ยร้อยละ ๗ ต่อปี สูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาค ซึ่งมีอัตราการเพิ่มในช่วงเดียวกันร้อยละ ๑๑.๐๖ ต่อปี และมากกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในช่วงเดียวกัน ซึ่งขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๘.๔๔ ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่สูงมาก โดยเป็นอันดับ ๓ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากจังหวัดชลบุรี และจังหวัดปราจีนบุรี ตามลำดับ (ดูตารางที่ ๕ ประกอบ)

๓.๓ รายได้ของบุคคล จังหวัดฉะเชิงเทรา มีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล เป็นอันดับที่ ๕ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล ในปี ๒๕๒๒ เป็นเงิน ๖,๓๖๑ บาทตามราคาคงที่ปี ๒๕๑๔ ซึ่งน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของภาคฯ ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ ๘,๗๑๑ บาทต่อปี แต่มีอัตราการขยายตัวทั้งทางเศรษฐกิจและรายได้บุคคลสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ดูตารางที่ ๕ และ ๖ ประกอบ) แสดงให้เห็นถึงแนวการพัฒนาของจังหวัดซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีพอใช้ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของภาคต่าง ๆ ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และของประเทศไทย ซึ่งมีรายได้เพียง ๒,๖๔๗, ๔,๔๗๗, ๕,๘๕๘ และ ๖,๐๕๔ บาท ต่อปี

ตารางที่ ๕ แสดงการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดฉะเชิงเทราเชิงเปรียบเทียบ

ราคาคงที่ปี ๒๕๑๔ หน่วย : ล้านบาท

พ.ศ. จังหวัด	๒๕๑๗	๒๕๑๘	๒๕๑๙	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	เพิ่มเฉลี่ย ร้อยละ/ปี
ฉะเชิงเทรา	๑,๘๓๙.๒	๒,๑๐๔.๑	๒,๓๖๒.๗	๒,๖๕๙.๑	๓,๑๔๔.๐	๓,๑๐๓.๘	๑๑.๒๔
ปราจีนบุรี	๑,๙๖๓.๘	๑,๖๘๔.๒	๑,๘๓๗.๐	๒,๐๓๔.๓	๓,๓๘๗.๕	๓,๖๑๘.๙	๑๕.๗๘
นครนายก	๗๕๗.๐	๖๖๙.๖	๖๙๔.๑	๘๒๗.๑	๘๒๐.๗	๘๗๑.๖	๓.๓๔
ชลบุรี	๖,๐๑๑.๔	๗,๘๘๗.๙	๘,๖๔๐.๑	๙,๑๑๗.๔	๑๐,๓๓๗.๓	๑๑,๐๖๙.๐	๑๓.๓๕
ระยอง	๑,๘๖๓.๓	๒,๐๖๔.๓	๒,๔๗๘.๓	๒,๖๐๘.๙	๒,๘๘๒.๐	๒,๖๗๗.๘	๗.๙๐
จันทบุรี	๑,๔๗๙.๙	๑,๖๐๑.๙	๑,๙๓๐.๔	๒,๔๑๕.๓	๒,๒๑๕.๖	๒,๒๒๗.๕	๙.๕๓
ตราด	๗๑๔.๒	๘๐๘.๘	๘๕๕.๗	๙๒๓.๐	๑,๐๒๙.๒	๑,๐๔๘.๕	๘.๐๖
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๔,๖๒๘.๘	๑๖,๘๒๐.๘	๑๘,๗๙๘.๓	๒๐,๖๘๕.๑	๒๓,๘๑๖.๓	๒๔,๖๑๗.๑	๑๑.๐๖
ประเทศไทย	๑๘๙,๙๕๐	๒๐๓,๕๑๔	๒๒๒,๕๐๙	๒๓๘,๘๔๑	๒๖๖,๘๔๐	๒๘๔,๗๔๗	๘.๔๔

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ ๖ แสดงการเปลี่ยนแปลงรายได้บุคคลในภาคตะวันออก

ราคาคงที่ปี ๒๕๑๕ หน่วย: บาท

จังหวัด	พ.ศ.	๒๕๑๗	๒๕๑๘	๒๕๑๙	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	เพิ่มเฉลี่ย ร้อยละ/ปี
ฉะเชิงเทรา		๔,๒๙๗	๔,๖๘๕	๕,๑๙๘	๕,๔๙๙	๖,๖๑๔	๖,๓๖๑	๘.๔๔
ปราจีนบุรี		๓,๗๙๘	๓,๐๔๓	๓,๒๕๗	๓,๔๘๙	๔,๖๒๙	๕,๙๓๗	๑๒.๐๐
นครนายก		๓,๙๘๔	๓,๔๐๔	๓,๕๘๕	๔,๒๓๔	๔,๑๔๙	๔,๓๕๑	๓.๑๕
ชลบุรี		๙,๘๐๗	๑๒,๒๔๗	๑๒,๙๑๐	๑๓,๓๘๓	๑๔,๘๓๔	๑๕,๕๓๗	๙.๙๑
ระยอง		๖,๓๕๙	๖,๕๙๘	๗,๕๑๖	๗,๗๐๗	๘,๓๓๓	๗,๕๘๗	๓.๘๘
จันทบุรี		๕,๖๒๗	๕,๘๗๑	๖,๖๙๒	๘,๔๐๒	๗,๑๒๘	๖,๙๒๖	๕.๑๘
ตราด		๖,๕๕๒	๖,๙๖๕	๗,๐๑๔	๗,๒๕๐	๗,๘๑๙	๗,๗๖๘	๓.๒๓
ภาคตะวันออก		๕,๘๙๖	๖,๖๑๐	๗,๑๖๙	๗,๖๓๘	๘,๖๒๙	๘,๗๑๑	๘.๒๑
ประเทศไทย		๔,๖๗๕	๔,๘๖๖	๕,๑๕๖	๕,๓๘๘	๕,๘๕๕	๖,๐๕๔	๕.๓๒

หมายเหตุ : เป้าหมายการเพิ่มรายได้ต่อบุคคลเฉลี่ยของประเทศ ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๔ กำหนดเท่ากับร้อยละ ๕.๖ ต่อปี

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๔. ประชากร

๔.๑ ขนาดประชากร จากสถิติประชากร ปี ๒๕๒๔ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๔๘๘,๐๕๒ คน มากเป็นอันดับสามของภาคตะวันออก รองจากจังหวัดชลบุรี และจังหวัดปราจีนบุรี มีความหนาแน่นเฉลี่ยประมาณ ๕๒ คนต่อตารางกิโลเมตร รองจากจังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๒.๐๕ ต่อปี

สัดส่วนของประชากรจังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอเมืองฉะเชิงเทราและประชากรในเขตเทศบาลเมืองมีสัดส่วนค่อนข้างคงที่ คืออยู่ในอำเภอเมืองประมาณร้อยละ ๒๔ ของประชากรทั้งจังหวัด และอาศัยในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราประมาณร้อยละ ๗ ของประชากรจังหวัด ดังแสดงในตารางที่ ๗

ตารางที่ ๗ แสดงสถิติจำนวนประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทราในช่วง ๑๐ ปี (๒๕๑๔-๒๕๒๔)

ปี	ประชากร			สัดส่วน ร้อยละ ประชากร อ.เมือง/ จังหวัด	สัดส่วน ร้อยละ ประชากร เทศบาล/ จังหวัด	หมายเหตุ
	จังหวัด	อำเภอ เมือง	เทศบาล เมือง			
๒๕๑๕	๔๒๑, ๘๕๐	๑๐๕, ๕๐๓	๒๗, ๐๗๒	๒๕.๐๐	๖.๕๐	
๒๕๑๖	๔๒๘, ๖๑๐	๑๐๖, ๕๑๔	๒๗, ๓๖๗	๒๔.๘๖	๖.๓๙	
๒๕๑๗	๔๔๐, ๓๔๐	๑๐๙, ๓๖๑	๓๒, ๔๖๑	๒๔.๘๔	๗.๓๗	
๒๕๑๘	๔๔๙, ๐๖๒	๑๑๐, ๗๔๒	๓๓, ๒๑๖	๒๔.๖๖	๗.๔๐	
๒๕๑๙	๔๕๕, ๓๕๙	๑๑๒, ๑๘๓	๓๔, ๒๒๒	๒๔.๖๔	๗.๕๒	
๒๕๒๐	๔๘๓, ๕๐๑	๑๑๐, ๓๕๒	๓๕, ๔๘๒	๒๒.๘๒	๗.๓๔	
๒๕๒๑	๔๗๕, ๒๘๙	๑๑๖, ๑๒๑	๓๖, ๔๓๕	๒๔.๔๓	๗.๖๗	
๒๕๒๒	๔๘๗, ๘๘๙	๑๑๗, ๙๒๓	๓๗, ๖๗๘	๒๔.๑๗	๗.๗๒	
๒๕๒๓	๔๙๓, ๑๔๘	๑๑๙, ๑๐๗	๓๗, ๙๓๑	๒๔.๑๕	๗.๖๙	
๒๕๒๔	๔๙๘, ๐๙๒	๑๑๙, ๙๘๓	๓๗, ๘๙๓	๒๔.๐๙	๗.๖๑	

ที่มา : กองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

๔.๒ การกระจายตัวประชากร ประชากรจังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่รวมตัวกัน

หนาแน่นในชุมชนเทศบาล ๒ แห่งของจังหวัด คือ เทศบาลเมืองฉะเชิงเทราและเทศบาลตำบล บางคล้า มีความหนาแน่นประชากร ๒,๙๗๐ และ ๑,๐๒๘ คนต่อตารางกิโลเมตรตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายอำเภอ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรามีประชากรมากที่สุดและ หนาแน่นที่สุด คือมีประชากรร้อยละ ๒๔ ของประชากรจังหวัด ความหนาแน่นประชากร ๓๑๙ คน/ตารางกิโลเมตร รองลงมาคืออำเภอนวมสารคาม มีประชากรร้อยละ ๑๔ ของประชากร จังหวัด หนาแน่น ๑๖๖ คน/ตารางกิโลเมตร อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุดคือ กิ่งอำเภอ ราชสาส์น แต่อำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรน้อยที่สุดคือ อำเภอสนามชัยเขต มีความหนาแน่น ประชากรเพียง ๑๔ คน/ตารางกิโลเมตรเท่านั้น (ดูตารางที่ ๔ ประกอบ)

ในระดับชุมชน ประชากรส่วนใหญ่จะรวมตัวอยู่ในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิง เทรา โดยมีประชากรรวม ๓๗,๘๙๓ คนในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ มากกว่าอันดับสองคือ สุขาภิบาล บางปะกง ซึ่งมีประชากรเพียง ๘,๓๐๗ คนถึง ๔ เท่าครึ่ง และชุมชนที่มีประชากรมากเป็นอันดับ สามคือ เทศบาลตำบลบางคล้า มีประชากรทั้งสิ้น ๖,๗๑๗ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เช่นกัน (ดูตารางที่ ๔ ประกอบ)

๔.๓ การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร ทั้งในระดับชุมชนและอำเภอภายในจังหวัด

มีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการกระจายตัว (ตารางที่ ๘, ๙) เพียงเล็กน้อย แสดงให้เห็นถึงสภาพ ชุมชนโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ที่ค่อนข้างอยู่ตัว ไม่มีแหล่งงานใหม่ที่ดึงดูดให้เกิดการเคลื่อน ย้ายประชากรภายในจังหวัด ยกเว้น อำเภอสนามชัยเขต ที่มีการอพยพเข้าสู่เพื่อถางป่า ทำไร่เลื่อนลอย^๑ โดยในเขตอำเภอ เมืองมีการเพิ่มของประชากรในอัตราส่วนที่ลดลงเช่นเดียวกับ ประชากรในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราในขณะที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว บางปะกง บางคล้า นวมสารคาม กิ่งอำเภอแปลงยาวและกิ่งอำเภอราชสาส์น มีการเพิ่มของประชากรอย่างสม่ำเสมอ และมีการเพิ่มขึ้นมากในอำเภอสนามชัยเขต ส่วนอำเภอบ้านโพธิ์มีพลเมืองลดลง (ดูตารางที่ ๘ และแผนภูมิที่ ๒)

^๑สัมภาษณ์สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ ๘ แสดงสถิติจำนวนและความหนาแน่นประชากรรายอำเภอ จังหวัดฉะเชิงเทรา

อำเภอ	๒๕๑๘		๒๕๑๙		๒๕๒๐		๒๕๒๑		๒๕๒๒		
	ประชากร	๑	๒	ประชากร	๑	๒	ประชากร	๑	๒	ประชากร	๑
เมืองฉะเชิงเทรา	๑๑๐,๗๕๒	๒๔.๗	๒๔๔	๑๖๖,๑๒๑	๒๔.๔	๓๐๙	๑๑๙,๙๘๓	๒๕.๑	๓๑๙		
บางคล้า	๗๕,๒๔๐	๑๖.๘	๑๒๘	๕๗,๐๘๐	๑๒.๐	๑๕๘	๕๗,๖๘๑	๑๑.๖	๑๖๐		
พนมสารคาม	๗๙,๑๘๘	๑๗.๖	๑๓๓	๖๘,๕๖๒	๑๔.๕	๑๕๗	๗๒,๖๖๘	๑๔.๖	๑๖๖		
บางปะกง	๕๙,๑๕๘	๑๓.๒	๒๑๙	๖๑,๙๒๐	๑๓.๐	๒๒๙	๖๔,๐๓๗	๑๒.๙	๒๓๗		
บ้านโพธิ์	๕๒,๗๑๘	๙.๕	๑๙๗	๔๑,๘๓๒	๘.๘	๑๙๓	๔๒,๔๓๖	๘.๕	๑๙๕		
บางน้ำเปรี้ยว	๖๑,๖๒๖	๑๓.๗	๑๒๑	๖๓,๗๙๗	๑๓.๔	๑๒๖	๖๕,๑๒๖	๑๓.๑	๑๒๘		
สนามชัยเขต	๒๐,๓๕๐	๔.๕	๗	๓๒,๔๙๓	๖.๘	๑๑	๔๐,๐๖๐	๘.๐	๑๔		
ก.ราชสาส์น	-	-	-	๑๐,๕๗๑	๒.๒	๖๘	๑๐,๙๕๑	๒.๒	๗๐		
ก.แปลงยาว	-	-	-	๒๒,๙๑๓	๕.๘	๑๐๐	๒๕,๑๕๐	๕.๐	๑๑๐		
จังหวัดฉะเชิงเทรา	๔๔๙,๐๖๒	๑๐๐.๐	๘๓	๕๗๕,๒๘๙	๑๐๐.๐	๘๘	๕๙๘,๐๕๒	๑๐๐.๐	๙๒		

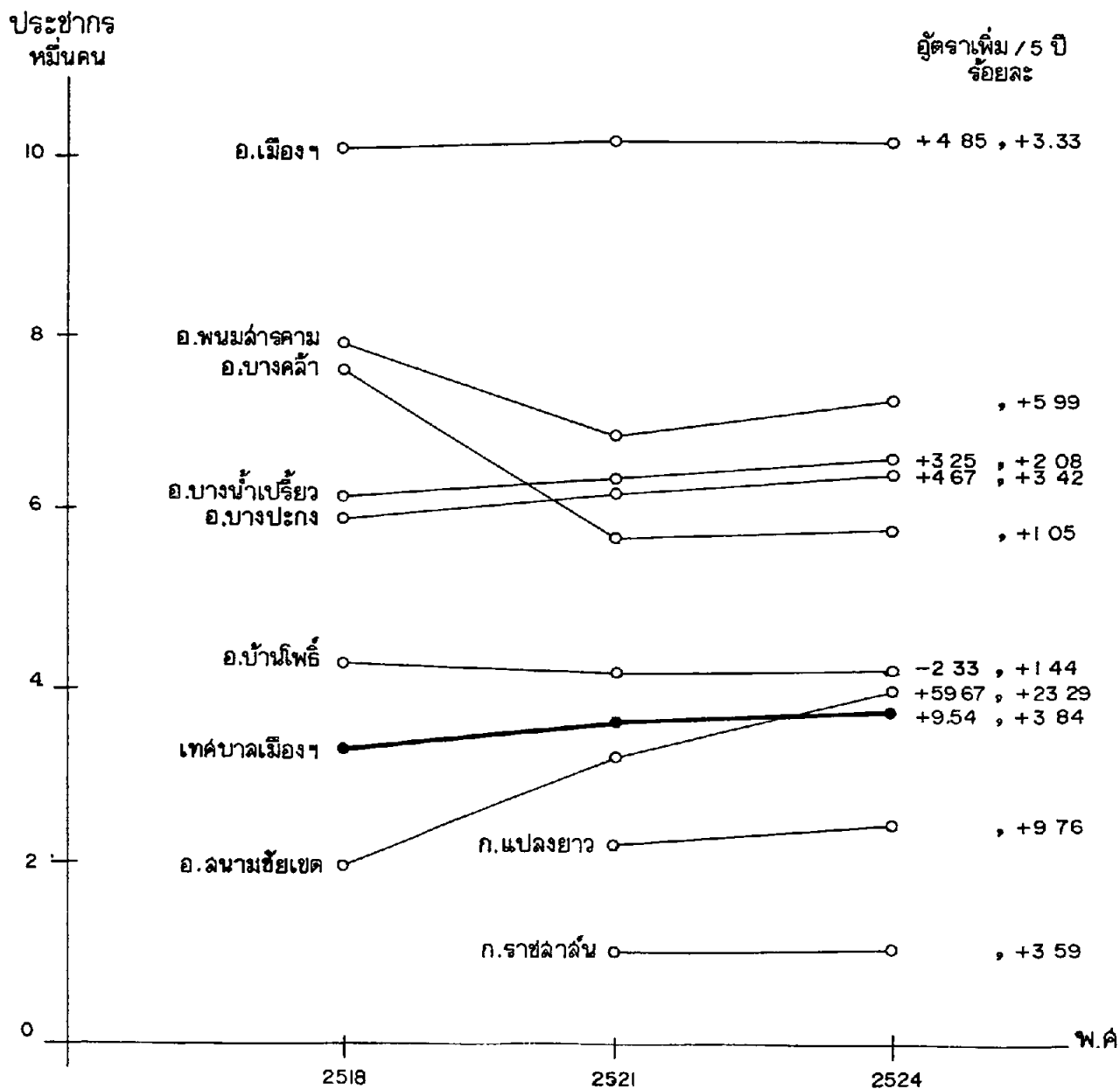
หมายเหตุ : ๑ = ร้อยละของประชากรจังหวัด
 ๒ = ความหนาแน่นประชากรต่อตารางกิโลเมตร
 - กิ่งอำเภอราชสาส์น แยกจากอำเภอพนมสารคามในปี พ.ศ. ๒๕๒๐
 - กิ่งอำเภอแปลงยาว แยกจากอำเภอบางคล้า ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนประชากรชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๕๑๘, ๒๕๒๑, ๒๕๒๔

ชุมชน	๒๕๑๘		๒๕๒๑		๒๕๒๔	
	ประชากร	ร้อยละ ประชากร จังหวัด	ประชากร	ร้อยละ ประชากร จังหวัด	ประชากร	ร้อยละ ประชากร จังหวัด
ท.เมืองฉะเชิงเทรา	๓๓,๒๑๖	๗.๔๐	๓๖,๔๓๕	๗.๖๗	๓๗,๘๙๓	๗.๖๑
ท.ตำบลบางคล้า	๖,๖๙๔	๑.๔๙	๖,๘๒๕	๑.๔๔	๖,๗๑๗	๑.๓๕
ส.นครเนื่องเขต	๑,๓๘๑	๐.๓๑	๑,๒๒๙	๐.๒๖	๙๓๘	๐.๑๘
ส.บางปะกง	๘,๑๐๗	๑.๘๑	๘,๕๗๑	๑.๘๐	๘,๓๐๗	๑.๖๗
ส.ดอนฉิมพลี	๒,๐๒๗	๐.๔๕	๒,๑๙๗	๐.๔๖	๒,๖๓๕	๐.๕๓
ส.บางน้ำเปรี้ยว	๒,๗๑๘	๐.๖๑	๒,๗๙๘	๐.๕๙	๒,๙๔๑	๐.๕๙
ส.เทพราช	๔,๖๔๐	๑.๐๓	๔,๔๗๗	๐.๙๔	๔,๓๗๕	๐.๘๘
ส.พนมสารคาม	๕,๘๙๙	๑.๓๑			๘,๗๐๙	๑.๗๕
ส.บ้านโพธิ์	๑,๑๕๔	๐.๒๖	๑,๒๑๖	๐.๒๖	๑,๒๔๗	๐.๒๕
ส.ท่าสะอ้าน	๓,๒๗๖	๐.๗๓	๓,๓๖๔	๐.๗๑	๔,๙๒๙	๐.๙๙
ส.บางเกลือ	๑,๑๖๔	๐.๒๖	๑,๗๗๙	๐.๓๗	๓,๔๕๖	๐.๖๙
ส.เกาะขนุน	๔,๑๕๒	๐.๙๒	๔,๗๐๙	๐.๙๙	๕,๙๕๘	๑.๒๐
ส.แปลงยาว	๔,๐๘๔	๐.๙๑	๔,๒๗๖	๐.๙๐		
ส.ทางช้าง	๒,๘๒๒	๐.๖๓	๓,๐๑๕	๐.๖๓	๖,๒๗๒	๑.๒๖
ส.บางขนาก	๒,๓๕๘	๐.๕๓	๒,๕๓๐	๐.๕๓	๒,๘๗๑	๐.๕๘
ส.ปากน้ำ	๓,๔๔๕	๐.๗๗	๓,๘๗๕	๐.๘๒	๓,๙๑๗	๐.๗๙
ส.สนามชัยเขต					๔,๓๒๗	๐.๘๗

ที่มา : กองราชการส่วนท้องถิ่น. กรมการปกครอง

แผนภูมิที่ ๒ แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรภายในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ที่มา : จำนวนประชากร - กองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
อัตราเพิ่ม - จากการวิเคราะห์

๕. สภาพทางสังคม

๕.๑ การศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา จากข้อมูลสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๒๓ ประชากรที่อยู่ในระบบโรงเรียน ๘๘,๖๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗ ของประชากรจังหวัด อยู่ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๕๖,๐๘๕ คน หรือร้อยละ ๖๔.๖๒ ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด จำนวนครูทั้งสิ้น ๔,๖๑๑ คน ห้องเรียน ๓,๐๘๒ ห้อง เฉลี่ยครู ๑ คนต่อนักเรียน ๒๐ คน มีประชากรที่ไม่รู้หนังสือประมาณร้อยละ ๓๐ ของประชากรจังหวัด เปรียบเทียบกับสัดส่วนในปี ๒๕๒๒ มีแนวโน้มที่ดีขึ้นโดยมีสัดส่วนนักเรียน : ครู ลดลงในทุกระดับ ยกเว้นในระดับอาชีวศึกษาอาชีพ ซึ่งมีผู้นิยมเข้ารับการศึกษามากขึ้น (ดูตารางที่ ๑๐)

จากมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ อัตราส่วนครู : นักเรียน ในระดับประถมศึกษา ไม่ควรต่ำกว่า ๑ : ๓๐ และระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ไม่ต่ำกว่า ๑ : ๒๕^๑ จึงนับว่าอัตราส่วนครู : นักเรียน ของจังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ในระดับที่ประสิทธิภาพการสอนอยู่ในเกณฑ์ดี จากการที่จำนวนประชากรมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ซึ่งจะมีผลให้จำนวนนักเรียนลดลง และอัตราส่วนครู : นักเรียน สูงขึ้นไปอีก

การกระจายตัวต่อพื้นที่^๒ ในปี ๒๕๒๓ ในจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น ๓๑๖ โรงเรียน อยู่ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยวมากที่สุดคือ ๕๖ โรงเรียน นักเรียน ๑๑,๕๐๒ คน น้อยที่สุดคือ กิ่งอำเภอราชสาส์น จำนวน ๑๐ แห่ง นักเรียน ๑,๖๕๒ คน โดยมีการกระจายครูต่อนักเรียนในท้องที่อำเภอสนามชัยเขตต่ำสุด ครู ๑ คนรับผิดชอบนักเรียน ๒๒ คน แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ อัตราครู : นักเรียนในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และกิ่งอำเภอแปลงยาว เท่ากับ ๑ : ๒๐ คน อำเภอบ้านโพธิ์ เท่ากับ ๑ : ๑๕ คน

^๑ สำนักงานจังหวัด, แผนพัฒนา จังหวัดฉะเชิงเทรา ฉบับที่ ๒ (๒๕๒๕-๒๕๒๙)

หน้า ๔๕.

^๒ เล่มเดียวกัน หน้า ๕๖.

ตารางที่ ๑๐ แสดงจำนวนสถานศึกษาในจังหวัด ฉะเชิงเทรา แยกตามสังกัด ปีการศึกษา ๒๕๒๒, ๒๕๒๓

สังกัดสถานศึกษา	ระดับการสอน	ปี ๒๕๒๒		ปี ๒๕๒๓	
		จำนวนโรงเรียน	ครู : นักเรียน	จำนวนโรงเรียน	ครู : นักเรียน
๑. กรมสามัญศึกษา	อนุบาล - มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๘	๑ : ๑๗	๑๘	๑ : ๑๗
๒. องค์การบริหารส่วนจังหวัด	ประถมศึกษา	๓๑๒	๑ : ๒๑	๓๑๖	๑ : ๑๘
๓. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	- สายสามัญ	๓๑	๑ : ๑๘	๒๘	๑ : ๑๗
	- สถานศาสนอิสลาม	๒๕		๒๕	
	- สายอาชีพ	๔		๓	
๔. เทศบาล	ประถมศึกษา	๓	๑ : ๑๘	๓	๑ : ๑๘
๕. กรมการฝึกหัดครู	อนุ - ปริญญาตรี	๑	๑ : ๑๕	๑	๑ : ๗
๖. กรมอาชีวศึกษา	สายอาชีพ (มศ. ๔-๖)	๒	๑ : ๑๕	๒	๑ : ๑๘
๗. กรมการศึกษานอกโรงเรียน	- สายสามัญ	๗		๔	
	- สายเบ็ดเตล็ด	๙		๑๑	
	- ผู้ใหญ่ประจำที่	๔		๓	
	- ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน	๑		๑	
รวม		๔๑๗	๑ : ๒๐.๕๕	๔๑๖	๑ : ๑๙.๒๑

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

๕.๒ การสาธารณสุข^๑ การบริการสาธารณสุขในจังหวัด มีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เป็นหน่วยบริหารงานและอำนวยการ ดำเนินการให้การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล และฟื้นฟูสภาพให้แก่ประชาชนทั่วไป มีสำนักงานส่งเสริมทางด้านวิชาการ และงานในด้านบริการสาธารณสุข แก่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้แก่ โรงพยาบาลจังหวัด อำเภอ สถานีอนามัยและสำนักงานผดุงครรภ์

ในปี ๒๕๒๔ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีโรงพยาบาลจังหวัด ๑ แห่ง และโรงพยาบาลอำเภอ ๔ แห่ง คือ โรงพยาบาลอำเภอ บางปะกง บางน้ำเปรี้ยว บ้านโพธิ์ และพนมสารคาม มีสถานีอนามัยทุกตำบล ยกเว้น ๓ ตำบล คือ ตำบลคลองนา อำเภอเมือง ตำบลโสธร อำเภอเมือง ตำบลหนองตีนนก อำเภอบ้านโพธิ์ (ดูตารางที่ ๑๑)

สัดส่วนของแพทย์ต่อประชากร ของจังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ในเกณฑ์ดีพอใช้ เมื่อเทียบกับสัดส่วนของประเทศไทย และใกล้เคียงกับเป้าหมายของการพัฒนาในช่วงแผนฯ ๕ โดยมีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ ๑ : ๑๘,๕๕๐ ในปี ๒๕๒๓ พยาบาลต่อประชากร ๑ : ๖,๖๒๑ และมีแนวโน้มที่ดียิ่งขึ้นทุกปี (ดูตารางที่ ๑๒ ประกอบ)

เป้าหมายด้านสาธารณสุข ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ มีดังนี้

สัดส่วนบุคลากร	แพทย์ต่อประชากร	๑ : ๑๘,๗๐๐
	พยาบาลต่อประชากร	๑ : ๒,๙๐๐
	เตียงต่อประชากร	๑ : ๖๑๗

สถานบริการสาธารณสุขตำบลละ ๑ แห่ง

อัตราการเพิ่มประชากร ๑๔.๙ : ๑,๐๐๐ คน

^๑สำนักงานจังหวัด, แผนพัฒนา จังหวัดฉะเชิงเทรา ฉบับที่ ๒ (๒๕๒๕-๒๕๒๙)

ตารางที่ ๑๑ แสดงจำนวนสถานบริการสาธารณสุข จังหวัดฉะเชิงเทรา

หน่วย : แห่ง

สถานบริการสาธารณสุข	ปี ๒๕๒๐	ปี ๒๕๒๑	ปี ๒๕๒๒	ปี ๒๕๒๓	ปี ๒๕๒๔
โรงพยาบาลจังหวัด	๑ แห่ง ๕๐ เตียง	๑ แห่ง ๒๑๗ เตียง	๑ แห่ง ๒๕๐ เตียง	๑ แห่ง ๒๕๐ เตียง	๑ แห่ง ๒๕๐ ห้อง
โรงพยาบาลอำเภอ	๔ แห่ง ๖๐ เตียง	๔ แห่ง ๖๐ เตียง	๔ แห่ง ๖๐ เตียง	๔ แห่ง ๕๐ เตียง	๔ แห่ง ๕๐ เตียง
สถานีอนามัย	๖๐	๖๐	๖๓	๗๘	๘๓
สำนักงานคุมครรภ์	๖	๕	๑๑	๖๐	๘๘
โรงพยาบาลเอกชน	๑	๑	๑		
คลินิกเอกชน	๓๖	๓๖	๓๕		
ร้านขายยาปัจจุบัน	๑๖	๑๗	๒๕		
ร้านขายยาบรรจุเสร็จ	๖๐	๖๔	๖๐		
ร้านขายยาแผนโบราณ	๑๐๐	๑๑๐	๑๐๒		

ที่มา : สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ ๑๒ แสดงอัตราส่วนเจ้าหนี้ที่สาธารณสุขต่อประชากรในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา

หน่วย : คน

เจ้าหนี้ที่ : ประชากร	ปี ๒๕๒๐	ปี ๒๕๒๑	ปี ๒๕๒๒	ปี ๒๕๒๓	มาตรฐาน ที่ควรเป็น
แพทย์ : ประชากร	๑ : ๓๖,๓๙๐	๑ : ๒๙,๗๐๕	๑ : ๒๘,๖๖๗	๑ : ๑๘,๕๙๐	๑ : ๕,๐๐๐
พยาบาล : ประชากร	๑ : ๑๐,๖๑๔	๑ : ๗,๖๖๖	๑ : ๗,๖๑๔	๑ : ๖,๖๒๑	๑ : ๓,๐๐๐
ผดุงครรภ์ : ประชากร	๑ : ๗,๔๙๒	๑ : ๕,๙๔๑	๑ : ๕,๙๔๓		
พนักงานอนามัย : ประชากร	๑ : ๖,๔๔๙	๑ : ๖,๙๘๙	๑ : ๖,๙๖๒		๑ : ๑,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา

๕.๓ การศาสนา ประชาชนจังหวัดฉะเชิงเทรา นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ คือประมาณร้อยละ ๘๒ นอกนั้นนับถือศาสนาคริสต์และอิสลาม มีวัดทางพุทธศาสนาอยู่ถึง ๒๓๑ วัด และมีภิกษุ สามเณร ประมาณ ๔,๗๐๐ รูป (ดูตารางที่ ๑๓ ประกอบ) วัดที่สำคัญของชุมชน คือ วัดโสธรวรวิหาร ตั้งอยู่ภายในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนสถาบันทางศาสนาและภิกษุ สามเณร จังหวัดฉะเชิงเทรา

พ.ศ. ๒๕๒๒, ๒๕๒๓

สถานที่/จำนวนพระ	ปี พ.ศ. ๒๕๒๒	ปี พ.ศ. ๒๕๒๓	หน่วย	หมายเหตุ
วัด	๒๑๗	๒๓๗	วัด	
สำนักสงฆ์	๓๕	๒๕	แห่ง	
วัดร้าง	๘	๑๐	วัด	
มัสยิด	๔๔	๔๔	หลัง	
โรงเรียนพระปริยัติธรรม	๘๓	๗๓	โรง	
โรงเรียนพระปริยัติธรรมบาลี	๒	๒	โรง	
โรงเรียนบาลี	๒	๒	โรง	
โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	๑	๑	โรง	
หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล	๓๕	๓๕	หน่วย	
โรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์	๘	๖	โรง	
ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรม	๑	๑	แห่ง	
ภิกษุ	๔,๐๔๗	๔,๑๐๘	รูป	
สามเณร	๕๕๒	๖๔๑	องค์	
ศิษย์วัด	๒,๒๑๕	๒,๕๔๘	คน	

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

๕.๕ การบริการสาธารณูปโภค

๕.๕.๑ ไฟฟ้า จากข้อมูลปี ๒๕๒๓ จำนวนครัวเรือน ที่ได้รับบริการด้านไฟฟ้า มีจำนวน ๒๒,๕๒๓ ครัวเรือน จากครัวเรือนทั้งจังหวัด ๘๐,๘๖๓ ครัวเรือน หรือร้อยละ ๒๗.๓๓ และ ๓๐๘ หมู่บ้านจาก ๗๕๓ หมู่บ้าน หรือร้อยละ ๔๐.๕ ดำเนินการในทุกอำเภอ ยกเว้นกิ่งอำเภอราชสาส์น

๕.๕.๒ ประปา การประปาในจังหวัดมี ๔ แห่งคือ การประปาฉะเชิงเทรา บางคล้า พนมสารคาม บางปะกง และจะเปิดให้บริการอีกแห่งที่อำเภอสนามชัยเขต จากรายงานของการประปาฉะเชิงเทรา และบางปะกงในปี ๒๕๒๓ มีครัวเรือนที่ใช้บริการจากการประปาทั้งสองดังนี้

เขตเทศบาลฉะเชิงเทรา ๓,๕๒๗ ครัวเรือน ประชาชนประมาณ ๒๓,๔๘๕ คน เพิ่มปีละ ๑๕๐ - ๒๐๐ ครัวเรือน (ประชาชนประมาณ ๑,๐๕๐ - ๑,๔๐๐ คน) ยังไม่เพียงพอทั้งกำลังส่งและการบริการติดตั้งแก่ครัวเรือนที่ต้องการ และ

เขตสุขาภิบาลบางปะกง ๔๔๕ ครัวเรือน ประชาชน ๕,๖๕๔ คน เพิ่มปีละประมาณ ๒๐๐ ครัวเรือน

๕.๕.๓ โทรศัพท์ ในปี ๒๕๒๓ มีขอข่ายบริการดังนี้

๑. อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จำนวน ๑,๐๐๐ หมายเลข สามารถติดต่อโทรศัพท์ได้ทั่วประเทศ

๒. อำเภอบางคล้า จำนวน ๒๐๐ หมายเลข ติดต่อได้ทั่วประเทศ

๓. อำเภอพนมสารคาม มีจำนวน ๔ หมายเลข ติดตั้งบนที่ว่าการอำเภอพนมสารคาม ให้บริการเป็นทางไกลสาธารณะ ติดต่อได้ทั่วประเทศโดยผ่านโอเปอเรเตอร์ และมีวิทยุโทรศัพท์อีกแห่งที่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ซึ่งติดต่อได้ทั่วประเทศ

๔. อำเภอบางปะกง เป็นวิทยุโทรศัพท์โดยเอกชนขอติดตั้ง

๑ เครื่อง ที่บริษัทแสงไทย จำกัด และติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะบนที่ว่าการอำเภอ ๑ หมายเลข

๕. อำเภอสนามชัยเขต ติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะบนที่ว่าการอำเภอ

๑ หมายเลข

๕.๕.๔ ไปรษณีย์โทรเลข มีการสื่อสารทางไปรษณีย์โทรเลขในจังหวัด

อย่างทั่วถึง โดยมีที่ทำกรไปรษณีย์โทรเลข และที่รับส่งไปรษณีย์ระดับต่าง ๆ รวม ๘๓ แห่งดังนี้

๑. ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข (ปท.) ณ.ที่ตั้งอำเภอจำนวน ๗ แห่ง

๒. ที่ทำการไปรษณีย์อนุญาตอำเภอ (ปณอ.) จำนวน ๒ แห่ง ที่กิ่ง
อำเภอแปลงยาว และกิ่งอำเภอราชสาส์น

๓. ที่ทำการไปรษณีย์อนุญาตเอกชน (ปณข.) จำนวน ๖ แห่ง อยู่
ที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา บางคล้า และบางน้ำเปรี้ยว อำเภอละ ๑ แห่ง และที่อำเภอบ้าน
โพธิ์ ๓ แห่ง

๔. ที่รับ-ส่งไปรษณีย์ตำบล (ปณบ.) จำนวน ๖๕ แห่ง

๕. ที่รับ-ส่งไปรษณีย์อนุญาตสถานีรถไฟ (ปณฟ.) จำนวน ๒ แห่ง
ที่สถานีฉะเชิงเทรา และสถานีคลองสิบเก้า

๓.๓ ข้อมูลทั่วไประดับชุมชน

ชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง บริเวณเส้นรุ้งที่ ๑๓ องศาเหนือ
และเส้นแวงที่ ๑๐๑ องศาตะวันออก^๑ ชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา ครอบคลุมพื้นที่ เขตเทศบาล
เมือง และรอบ ๆ ที่อยู่ในเขตอิทธิพลโดยตรง (บางส่วนของตำบลบ้านใหม่ บางดินเบ็ด บางพระ
โสธร วังตะเคียน และตำบลน้ำไข้)

๑. ประวัติความเป็นมา

เมืองฉะเชิงเทรา เป็นเมืองที่สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา รัชกาลสมเด็จพระ
มหาจักรพรรดิ เพื่อเป็นที่ระดมพลในเวลาสงคราม เช่นเดียวกับเมืองนนทบุรี นครไชยศรีและ
สาครบุรี ที่ตั้งขึ้นในสมัยนั้น ประมาณว่าสร้างขึ้นหลังจากเสร็จศึกกับพม่า เมื่อคราวสมเด็จพระ
พระศรีสุริโยทัยสิ้นพระชนม์ชีพขาดคอช้าง ประมาณ พ.ศ. ๒๐๙๒ เป็นเมืองเปิดไม่มีป้อมปราการ

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ หัวเมืองทางภาคตะวันออกต้องเผชิญกับศึกญวน ใน พ.ศ.
๒๓๓๗ รัชกาลที่ ๓ จึงโปรดฯ ให้กรมหลวงรักษ์นเรศ ออกไปสร้างป้อมปราการที่เมืองฉะเชิงเทรา
เพื่อเป็นเขื่อนขัดป้องกันพระนคร ทางด้านตะวันออก ซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำบางปะกง
คือฝั่งหัวเมืองปัจจุบัน ปัจจุบันยังมีแนวกำแพงเมืองปรากฏอยู่^๒

มหาดไทย กระทรวง, สำนักผังเมือง, กองวิจัย, การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางแผนเมืองรวมในชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา, หน้า ๒.

^๒ เล่มเดียวกัน หน้า ๘๖.

เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา มีฐานะเป็นสุขาภิบาล ใน พ.ศ. ๒๔๗๔ และยกฐานะเป็นเทศบาลเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๔ มีพื้นที่เมื่อแรกตั้ง ๕.๕๒ ตารางกิโลเมตร และขยายเขตใหม่เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๖ มีเนื้อที่ทั้งสิ้น ๑๒.๗๖ ตารางกิโลเมตร^๑ ส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดอยู่บนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำบางปะกง อยู่บนฝั่งตะวันออกเพียง ๐.๕๑ ตารางกิโลเมตรเท่านั้น

๒. สภาพกายภาพ

๒.๑ ลักษณะพื้นที่

ชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา พื้นที่เป็นที่ราบทั้งสิ้น (Flat Form) ระดับความสูงประมาณ ๒.๐๐ - ๓.๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลมาตรฐาน มีแม่น้ำบางปะกงไหลผ่าน มีคลองซอยต่าง ๆ มากมายทั้ง ๒ ฟากฝั่ง

๒.๒ สมรรถนะของดิน

ในบริเวณชุมชนและพื้นที่โดยรอบ สามารถแบ่งพื้นที่ได้เป็น ๓ บริเวณใหญ่ ตามสมรรถนะของดิน โดยอาศัยข้อมูลจากการสำรวจของกองสำรวจ กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

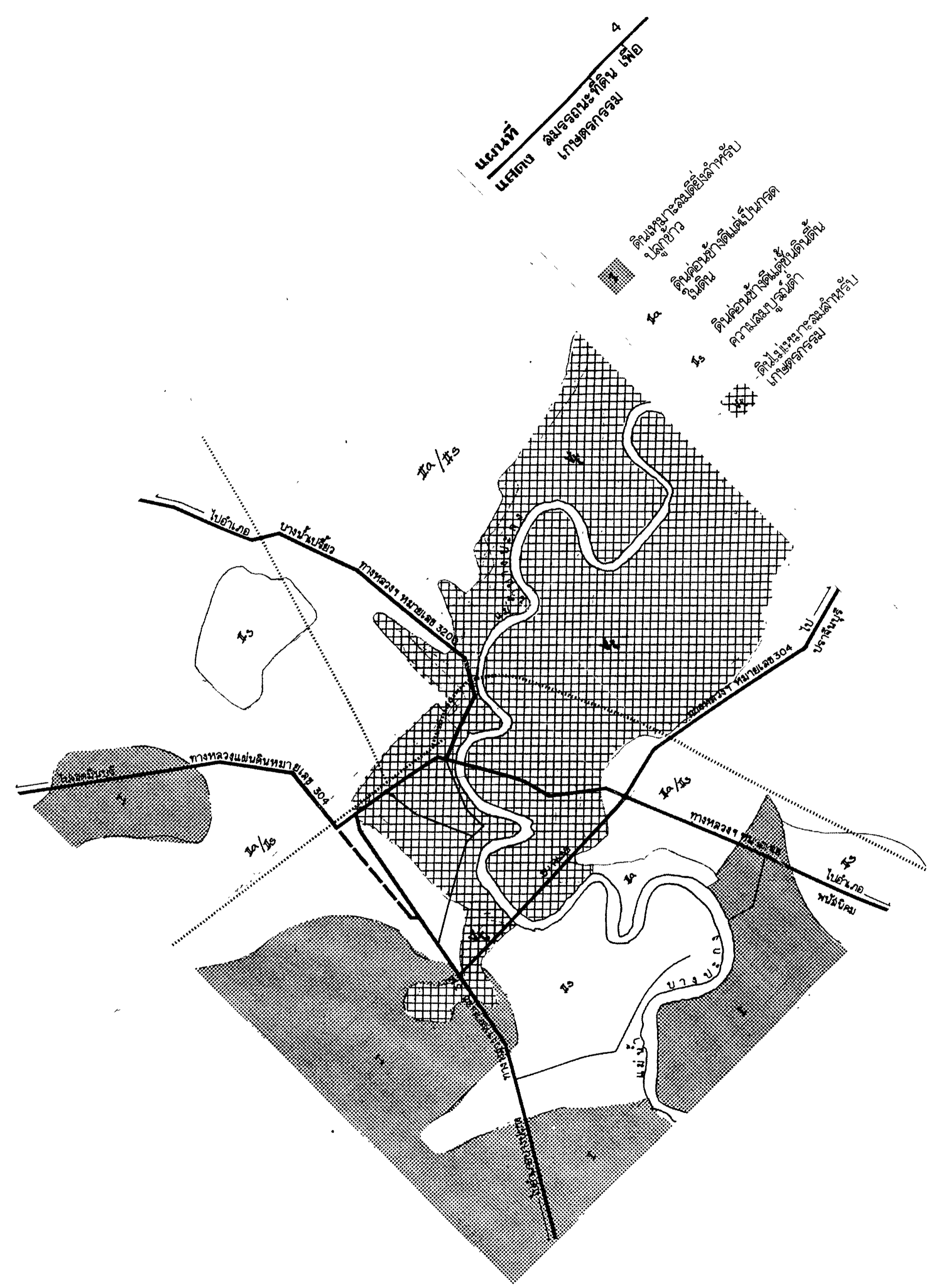
๑. บริเวณดินดีเยี่ยมสำหรับการปลูกข้าว อยู่เป็นบริเวณกว้าง ทางทิศใต้ ๒ ฟากแม่น้ำ เรื่อยมาทางตะวันตก จนถึงตะวันตกเฉียงเหนือ ของชุมชน ส่วนใหญ่อยู่ห่างจากชุมชนมาก ส่วนที่ใกล้ชุมชนที่สุดคือทางทิศใต้ ห่างจากชุมชนประมาณ ๒ กิโลเมตร

๒. บริเวณดินดี เหมาะสำหรับการปลูกข้าวแต่ต้องปรับปรุงดินก่อน บริเวณนี้ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับกรดในดินสูง มีพื้นที่ไม่มากนัก ส่วนใหญ่อยู่ทางทิศใต้ใกล้ถนน By Pass และอยู่ทางทิศเหนือของชุมชนห่างประมาณ ๔ กิโลเมตร ระหว่างทางหลวงสาย ๓๐๔ และทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๓๒๐๐ อีกเล็กน้อย

๓. บริเวณดินคุณภาพด้อย ไม่เหมาะสำหรับการเพาะปลูก ได้แก่บริเวณชุมชนในปัจจุบัน และบริเวณทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำบางปะกง, ทางทิศเหนือของชุมชน และบริเวณทิศตะวันตกของชุมชนปัจจุบัน

^๑มหาดไทย กระทรวง, สำนักผังเมือง, กองวิจัย, การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมืองรวมในชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา, หน้า ๔๘.

แผนที่
แสดง
อาณาเขตที่ดิน เพื่อ
เกษตรกรรม 4

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
แผนที่แสดงอาณาเขตที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรม กรมพัฒนาที่ดิน

0.01 0.3 0.8
กม.

สรุป สมรรถนะของดินทางเกษตรกรรม โดยพิจารณาประกอบพื้นที่ชุมชน
ในปัจจุบัน พบว่าบริเวณรอบ ๆ ชุมชนในรัศมีที่อาจจะมีการขยายตัวของชุมชน ทุกทิศทางเป็นบริเวณ
ที่ไม่เหมาะสำหรับการทำการเพาะปลูกโดยทั่วไป (ดูแผนที่ ๔ ประกอบ)

๒.๓ การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา มีโครงสร้างการใช้ที่ดินในลักษณะ "ชุมชนศูนย์กลางเดี่ยว"
โดยมีศูนย์กลางอยู่บริเวณเชิงสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกงริมถนนชุมพล ซึ่งเป็นที่ตั้งสถานีจอดรถ บขส.
ในปัจจุบัน มีพื้นที่ประโยชน์ใช้สอยทั้งสิ้น ๓,๐๑๒.๕ ไร่ อยู่ในเขตเทศบาล ๒,๘๓๖.๕ ไร่ หรือร้อยละ
๔๔ ของพื้นที่ชุมชน มีสัดส่วนการใช้ที่ดินเมืองต่อประชากร ในเขตเทศบาลเท่ากับ ๑๕ คนต่อไร่

๒.๓.๑ สัดส่วนการใช้ที่ดิน จากการสำรวจของกองสำรวจ สำนักผังเมืองในปี
พ.ศ. ๒๕๒๔ พบว่า การใช้ที่ดินส่วนใหญ่ของชุมชน ถูกใช้เพื่อการพักอาศัยถึง ๑,๓๖๑.๒ ไร่ หรือ
เท่ากับร้อยละ ๔๕ ของพื้นที่การใช้ที่ดินจริง รองลงมาได้แก่ สถานที่ราชการและสาธารณูปการ
พื้นที่ถนนร้อยละ ๑๑.๘๓ และ ๑๑.๐๕ ตามลำดับ ส่วนพื้นที่พาณิชยกรรมมีเพียงร้อยละ ๕ ของการใช้
ที่ดินเท่านั้น ซึ่งเป็นสัดส่วนทั่วไปของชุมชนพักอาศัย ดังแสดงในตารางที่ ๑๔

๒.๓.๒ การใช้ที่ดินแต่ละประเภท (ดูแผนที่ ๕ ประกอบ)

๒.๓.๒.๑ เพื่อพาณิชยกรรม ส่วนใหญ่รวมตัวอยู่บริเวณถนนชุมพล และถนน
มหาจักรพรรดิ โดยมีจุดดึงดูดกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชน อยู่ ๔ บริเวณ คือ (ดูแผนที่ ๖ ประกอบ)

๑. บริเวณถนนชุมพล เป็นย่านการค้าและศูนย์รวมกิจกรรม
ทุกชนิดของชุมชน ครอบคลุมตั้งแต่ ตลาดสดทั้ง ๓ แห่งของชุมชน โรงมหรสพ ศูนย์การค้าทุกชนิด สถาบัน
การเงินทุกสถาบัน สถานีตำรวจ รวมทั้งสถานีจอดรถประจำทาง ต่างจังหวัด และภายในชุมชนมีชาย
บริการประชากรทั้งชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา มีพื้นที่บริเวณศูนย์กลางประมาณ ๔๐ ไร่

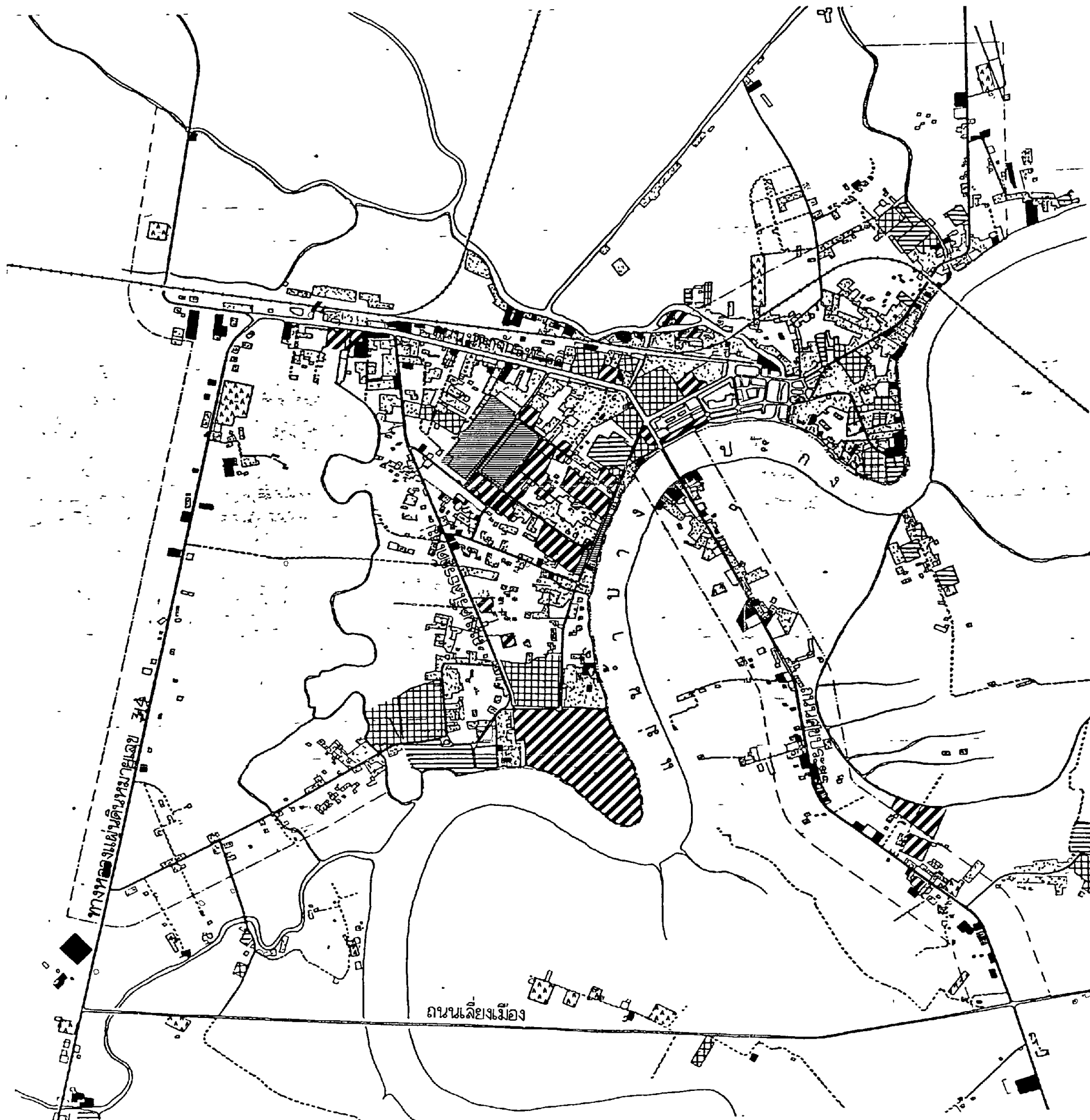
๒. บริเวณสถานีรถไฟ บริการแก่ผู้สัญจรทางรถไฟ และผู้ผ่าน
ชุมชนทั้งนี้ เนื่องจากเป็นทางเข้าออกของชุมชนจาก กรุงเทพมหานครเป็นบริเวณเล็ก ๆ ตาม ๒ ฟาก
ข้างถนนมหาจักรพรรดิ ความสำคัญของถนนบริเวณนี้ขึ้นอยู่กับความสำคัญของสถานีรถไฟ หากใน
อนาคตมีการใช้บริการจากรถไฟเพิ่มขึ้น การใช้ที่ดินทางพาณิชยกรรมในบริเวณนี้ก็จะมีเพิ่มมากขึ้น เช่น
เดียวกัน

ตารางที่ ๑๔ แสดงสัดส่วนการใช้ที่ดินชุมชนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๕๒๔

ประเภทการใช้ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ การใช้ที่ดิน	ร้อยละ พื้นที่ดิน	ร้อยละ พื้นที่รวม	หมายเหตุ
๑. พาณิชยกรรม	๑๖๔.๘	๕.๘๑	๒.๐๙	๒.๐๗	๑. ร้อยละการใช้ที่ดิน = ร้อยละของพื้นที่ที่มีการใช้ที่ดิน เพื่อความเป็นชุมชน (ไม่รวมพื้นที่เกษตรกรรมและแม่น้ำ-ลำคลอง) ๒. ร้อยละพื้นที่ดิน = ร้อยละของพื้นที่ภายในชุมชนที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์สำหรับการใช้ที่ดินชุมชนเมืองได้ (ไม่รวมพื้นที่แม่น้ำ-ลำคลอง)
๒. พักอาศัย	๑,๓๒๗.๗	๔๖.๘๐	๑๖.๘๒	๑๖.๖๕	
๓. สถาบันราชการและสาธารณูปการ	๓๕๖.๐	๑๒.๕๕	๔.๕๑	๔.๔๖	
๔. สถาบันศาสนา	๑๑๘.๘	๔.๑๙	๑.๕๑	๑.๔๙	
๕. สถานที่พักผ่อน	๘๖.๘	๓.๐๖	๑.๑๐	๑.๐๙	
๖. สถาบันการศึกษา	๒๓๑.๖	๘.๑๖	๒.๙๔	๒.๙๐	
๗. ถนน-ซอย	๒๘๕.๐	๑๐.๐๕	๓.๖๑	๓.๕๗	
๘. อุตสาหกรรมและคลังสินค้า	๑๓๐.๖	๔.๖๐	๑.๖๕	๑.๖๔	
๙. ปศุสัตว์	๑๓๕.๖	๔.๗๘	๑.๗๑	๑.๗๐	
รวม	๒,๘๓๖.๙	๑๐๐.๐	-	-	
๑๐. ที่ว่าง, เกษตรกรรม	๕,๐๕๖.๗	-	๖๔.๐๖	๖๓.๔๑	
รวม	๗,๘๙๓.๖	-	๑๐๐.๐		
๑๑. แม่น้ำ-ลำคลอง	๘๑.๔			๑.๐๒	
รวม	๗,๙๗๕.๐	-	-	๑๐๐.๐	

ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

แสดง การใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. 2524

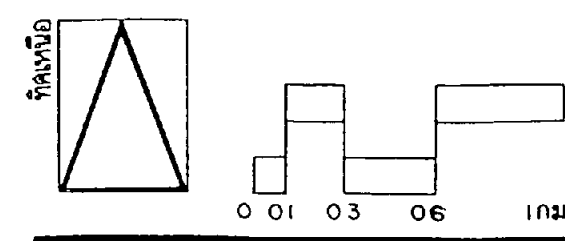

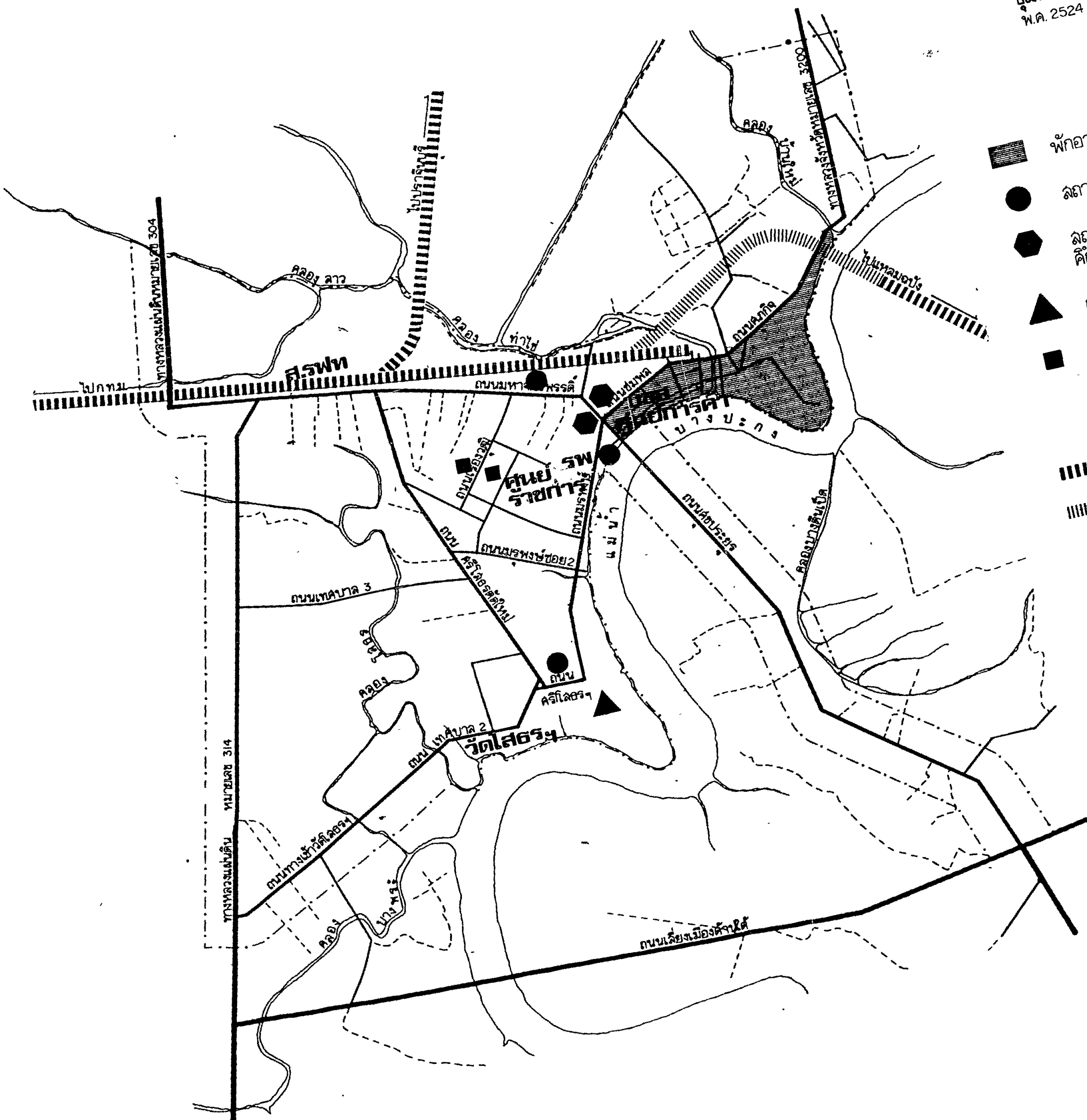
- เขตเทศบาลฯ
- ทางรถไฟ

- ประเภทการใช้ที่ดิน
- พาณิชยกรรมและพักอาศัย-
หนาแน่นสูง
- ▨ สถาบันราชการ
- ▤ พักอาศัย
- อุตสาหกรรม และคลังสินค้า
- ▧ ลานศึกษา
- ▩ ลานกีฬา และ ลานสาธารณะ
- ▨ คำณนสถาน
- ▤ คอกปศุสัตว์
- ที่ว่าง , เกษตรกรรม

ที่มา : สำนักผังเมือง
กระทรวงมหาดไทย

แนวทางการใช้ที่ดินชุมชนเมือง
เพื่อเป็นเมืองรองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

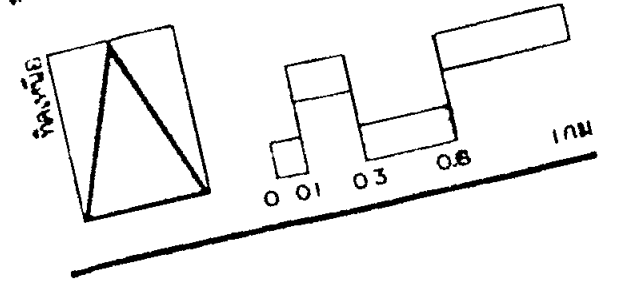

- พื้นที่อยู่อาศัยหนาแน่น
- สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา
- สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- กองพันทหารช่าง
- ลานมกีฬากลาง

- ทางรถไฟ
- ทางรถไฟยกระดับ

ที่มา : การวิเคราะห์ บทที่ 5
แนวทางการใช้ที่ดินชุมชนเมือง
เพื่อเป็นเมืองรองภาคตะวันออก ฉะเชิงเทรา

๓. บริเวณวัดโสมรวิหาร บริเวณนี้เป็นการค้าเพื่อ
บริการนักท่องเที่ยวที่มานมัสการหลวงพ่โสมร สินค้าทั่วไปได้แก่ อาหารสด-แห้ง ผลไม้ต่าง ๆ

๔. บริเวณศูนย์ราชการ บริการผู้มาติดต่อราชการและ
ข้าราชการ เป็นประเภทอาหารประจำวัน

๒.๓.๒.๒ เพื่อพักอาศัย กระจายอยู่รอบ ๆ บริเวณการค้าทั้ง

๔ บริเวณ โดยรวมตัวหนาแน่นทางด้านทิศเหนือของชุมชน บริเวณริมคลองท่าไข่ ซึ่งเป็นชุมชน
เดิม ทางด้านใต้ส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัยของข้าราชการในจังหวัด นอกนั้นกระจายอยู่ ๒ ฟาก
ข้างถนนมหาจักรพรรดิ และถนนสุขประยูร ลักษณะอาคารทั่วไปเป็นบ้านเดี่ยว ๑ - ๒ ชั้น

๒.๓.๒.๓ เพื่อการอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมภายในชุมชนส่วนใหญ่

เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กหรืออุตสาหกรรมภายในครอบครัว อยู่กระจายปะปนไปทั่วกับการใช้ที่ดิน
ประเภทอื่น ๆ มีการรวมกลุ่มในพื้นที่ไม่ชัดเจนนัก ส่วนใหญ่จะอยู่ในบริเวณริมคลองท่าไข่ ได้แก่
อุตสาหกรรมน้ำแข็ง ก่อสร้างต่าง ๆ ส่วนโรงสีมักจะอยู่นอกเขตเทศบาลและชุมชน โดยอยู่มาทาง
ด้านทิศใต้ของชุมชน ส่วนทางฝั่งตะวันออกตามถนนสุขประยูร มีการรวมตัวของอุตสาหกรรมค่อนข้าง
ชัดเจน ได้แก่ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์ ช่อมสร้างเครื่องไฟฟ้า และอุตสาหกรรมผลิต
อุปกรณ์ก่อสร้าง ทั้งนี้โดยอาศัยความได้เปรียบในด้านการเข้าถึงชุมชนและภายนอกได้สะดวก
(ดูแผนที่ ๕ ประกอบ)

๒.๓.๒.๔ เพื่อราชการและสาธารณูปการ ได้แก่ ที่ทำการของรัฐ

ทั้งหมดรวมทั้งสาธารณูปการ อาทิ เช่น โรงพยาบาล ที่ทำการประปา โทรศัพท์ รวมกันเป็นกลุ่ม
อาคารในลักษณะของศูนย์ราชการ บริเวณระหว่างถนนมรุพงษ์กับถนนเทศบาล ๑ นอกนั้นรวมเป็น
กลุ่มในบริเวณห้วยถนนชุมพล ติดกับถนนมหาจักรพรรดิและบริเวณเชิงสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกงบาง
ส่วนกระจายไปตามถนนสายต่าง ๆ ในลักษณะโดดเดี่ยว

เมื่อพิจารณาโดยส่วนใหญ่แล้ว สถาบันราชการเกือบทั้งหมด
อยู่รวมกันในบริเวณศูนย์กลางของชุมชน คือในรัศมีจากสี่แยกเชิงสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง
ซึ่งก่อให้เกิดทั้งผลดี-เสียต่อชุมชน ดังจะกล่าวในบทต่อไป

พื้นที่ของสถาบันราชการนี้มีทั้งสิ้น ๓๕๖.๔ ไร่ อยู่ในเขต
เทศบาลถึง ๓๕๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๘๘ ของการใช้ที่ดินจริง มีอัตราการขยายตัวค่อนข้างต่ำ
ประมาณร้อยละ ๑๒ ในช่วง ๑๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๒๒ - ๒๕๒๔)

๒.๓.๒.๕ เพื่อการศึกษา ในปี ๒๕๒๔ ชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา มีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น ๒๔ แห่ง อยู่ในเขตเทศบาล ๒๒ แห่ง และนอกเขต ๒ แห่ง มีพื้นที่การใช้ที่ดินทั้งสิ้น ๒๔๐.๘ ไร่ คิดเป็นอัตราส่วนเฉลี่ยรวม ๑ ไร่ต่อนักเรียน ๘๕ คน และ ๑ ไร่ต่อประชากรในเขตเทศบาล ๑๕๗ คน

การกระจายตัวของพื้นที่การศึกษา มีการกระจายตัวในลักษณะ "รวมศูนย์ในบริเวณใจกลางชุมชน โดยมีการกระจายตัวแต่ละระดับการศึกษาดังนี้ (ดูแผนที่ ๗ ประกอบ)

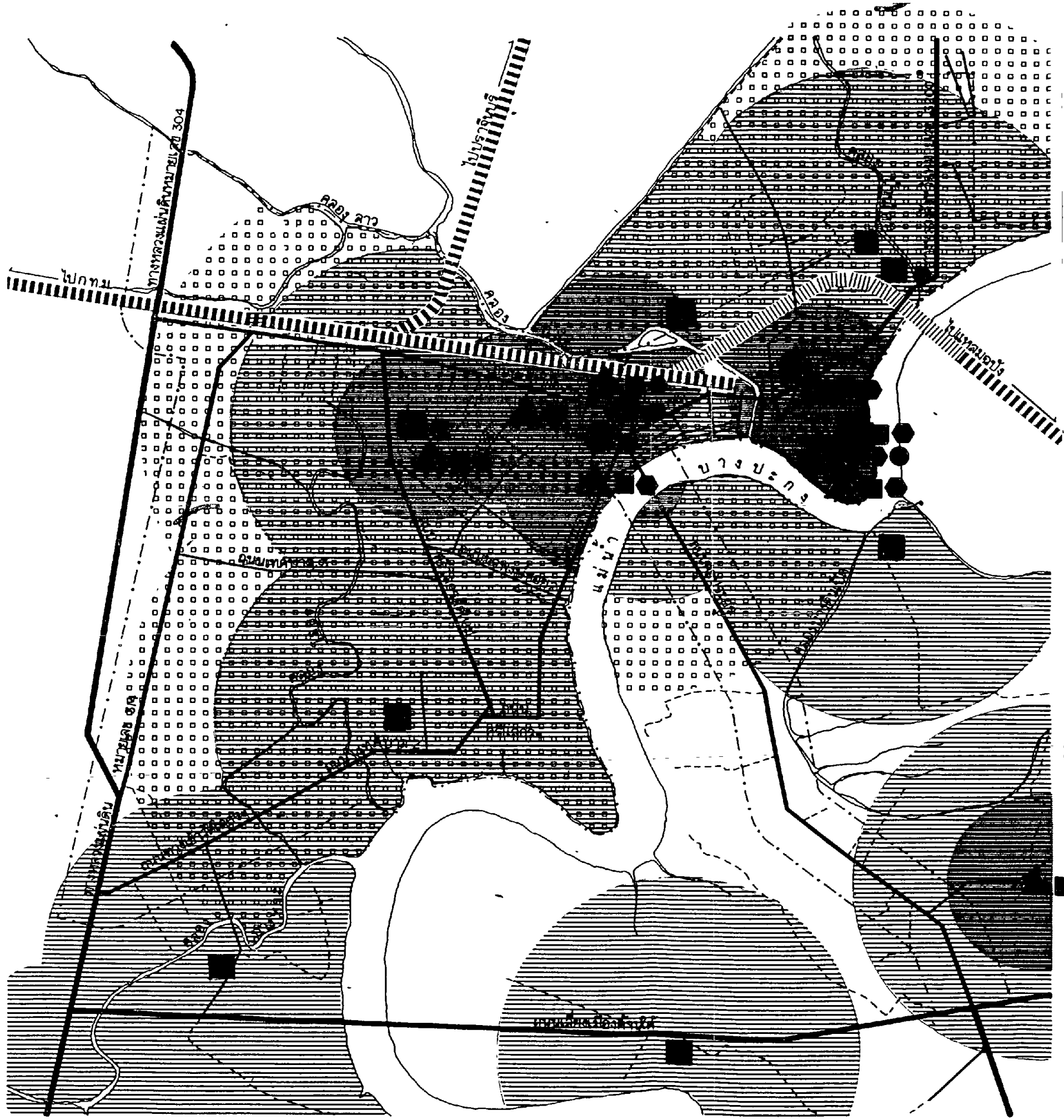
ระดับอนุบาล	อยู่หนาแน่นบริเวณศูนย์กลางชุมชน ได้แก่ถนนมหาจักรพรรดิและบริเวณชุมชนคลองท่าไข่
ระดับประถมศึกษา	กระจายตัวอยู่ทั้งชุมชนและอยู่หนาแน่นบริเวณศูนย์กลางชุมชน ถนนมหาจักรพรรดิ และคลองท่าไข่
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	กระจายอยู่ตามแนวเหนือ-ใต้ ของชุมชน ตั้งแต่บริเวณวัดเทพนิมิตรทางเหนือจนถึงวัดโสธรรฯ ทางใต้ และหนาแน่นบริเวณศูนย์กลางชุมชนและคลองท่าไข่
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	อยู่บริเวณหัวถนนมหาจักรพรรดิติดกับถนนชุมพลและถนนมรุพงษ์เท่านั้น โดยบริการทั้งชุมชน
ระดับอาชีวศึกษา	อยู่รวมในบริเวณเดียวกับระดับมัธยมปลายรวม ๓ แห่ง มีเพียงวิทยาลัยครูแห่งเดียวที่อยู่บริเวณทางใต้ใกล้วัดโสธรรฯ

๒.๓.๓ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน (ดูตารางที่ ๑๕ ประกอบ)

ชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา มีการขยายตัวในช่วง ๑๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๒๔) ร้อยละ ๑๒๑.๑๒ โดยเพิ่มในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๒๑ ร้อยละ ๑๐๒ และปี พ.ศ. ๒๕๒๑-๒๕๒๔ ร้อยละ ๘๔.๕ โดยเพิ่มจากพื้นที่เมือง (Urban Area) ๑,๓๖๒.๔ ไร่ ในปี ๒๕๑๒ เป็น ๒,๗๘๒.๔ ไร่ ในปี ๒๕๒๑ และเป็น ๓,๐๑๒.๖ ไร่ในปี ๒๕๒๔

ประเภทการใช้ที่ดินที่เพิ่มมากที่สุด คือ เพื่อการปศุสัตว์ เพิ่มถึงร้อยละ ๖๔๕ เนื่องจากมีฐานของจำนวนที่ดินเดิม (๒๕๑๒) ค่อนข้างต่ำ รองลงมาคือ พื้นที่อุตสาหกรรมและคลังสินค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๒๐ พื้นที่พิกอาศัย เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๘๑.๓๕ เส้นทางคมนาคมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๗๖ และพื้นที่พาณิชยกรรมเพิ่มร้อยละ ๗๑ ประเภทการใช้ที่ดินที่มีอัตราการเพิ่มต่ำสุดคือประเภทสถาบันราชการเพิ่มร้อยละ ๑๗ คือเพิ่มเพียง ๕๓ ไร่ ในช่วง ๑๒ ปี (๒๕๑๒-๒๕๒๔) (ดูตารางที่ ๑๕)

แสดง การกระจายตัวของ -
สถานศึกษา และ เขต
บริการ

ระดับการลอน

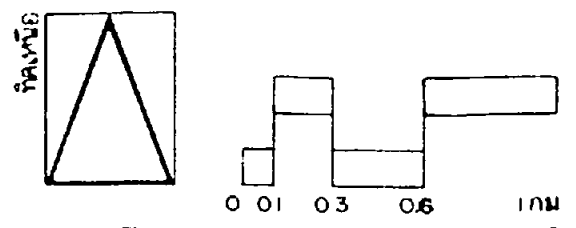
- ▲ อนุบาล
- ประถมศึกษา
- ◼ มัธยมศึกษาตอนต้น

เขตบริการที่เหมาะสม

- ▨ ระดับอนุบาล
- ▧ ระดับประถมศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่มา : การวิเคราะห์ บทที่ 5, 6

แนวทางการใช้ที่ดินชุมชนเมือง
เพื่อเป็นเมืองรองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ ๑๕ แสดงการเปลี่ยนแปลง การใช้ที่ดินชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๒๔

ประเภทการใช้ที่ดิน	พ.ศ. ๒๕๑๒		พ.ศ. ๒๕๒๑		พ.ศ. ๒๕๒๔		เพิ่ม ร้อยละ ๒๕๑๒-๒๕๒๔
	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ	
๑. พาณิชยกรรม	๙๖.๖	๗.๐๙	๑๕๗.๖	๕.๗๓	๑๖๖.๐	๕.๕๑	๗๑.๘๔
๒. ที่อยู่อาศัย	๔๖๗.๒	๓๔.๒๙	๑,๒๕๖.๐	๔๕.๖๓	๑,๓๖๗.๒	๔๕.๑๘	๑๙๑.๓๕
๓. สถาบันราชการและ สาธารณูปการ	๓๐๓.๔	๒๒.๒๗	๓๓๖.๐	๑๒.๒๑	๓๕๖.๔	๑๑.๘๓	๑๗.๔๗
๔. ศาสนา	๘๖.๖	๖.๓๖	๑๒๑.๒	๔.๕๐	๑๒๑.๒	๔.๐๒	๓๙.๙๕
๕. การศึกษา	๑๖๑.๙	๑๑.๘๘	๒๒๖.๔	๘.๒๓	๒๔๐.๘	๗.๙๙	๔๘.๗๓
๖. ที่กม่อน	๕๒.๘	๓.๘๘	๘๖.๘	๓.๑๕	๘๖.๘	๒.๘๘	๖๔.๓๙
๗. ถนน, ทางรถไฟ	๑๒๐.๕	๘.๘๔	๒๕๖.๐	๙.๓๐	๓๓๓.๐	๑๑.๐๕	๑๓๖.๓๕
๘. อุตสาหกรรมและคลังสินค้า	๔๗.๐	๓.๔๕	๑๑๘.๐	๔.๒๙	๑๕๐.๔	๕.๐๐	๒๒๐.๐๐
๙. ปศุสัตว์	๒๖.๔	๑.๙๙	๑๙๔.๔	๗.๐๖	๑๙๖.๘	๖.๕๕	๖๔๕.๔๕
รวม	๑,๓๖๒.๕	๑๐๐.๐๐	๒,๗๕๒.๕	๑๐๐.๐๐	๓,๐๑๒.๖	๑๐๐.๐๐	๑๒๑.๑๒

ที่มา : สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ : ร้อยละของการใช้ที่ดิน = ร้อยละของการใช้ที่ดินเมือง ไม่รวมที่ว่าง, แม่น้ำ ลำคลอง และพื้นที่เกษตรกรรม

จากตารางที่ ๑๕ นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงการแตกต่างของการเพิ่มพื้นที่ ของการใช้ที่ดิน ในชุมชนแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนการใช้ที่ดินของชุมชน โดยเฉพาะประเภทการใช้ที่ดินหลัก ซึ่งสะท้อนสภาพ บทบาทของชุมชน ได้แก่ พื้นที่สถาบันราชการ มีสัดส่วนลดลง จากร้อยละ ๒๒ ของพื้นที่เมือง (Urban Area) ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นร้อยละ ๑๑, พื้นที่พาณิชยกรรมลดลงจากร้อยละ ๗ เป็นร้อยละ ๕.๕ ในขณะที่พื้นที่พักอาศัยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๓๔ เป็นร้อยละ ๔๕ ของพื้นที่เมือง ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทที่เปลี่ยนไปจากชุมชนศูนย์กลางการปกครองและบริการ ในฐานะเมืองหลวงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นชุมชนพักอาศัยและเกษตรกรรมในปัจจุบัน และมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ โดยพิจารณาจากสัดส่วนการใช้ที่ดินในปี ๒๕๒๑ ซึ่งมีสัดส่วนการใช้ที่ดินใกล้เคียงกับสัดส่วนในปี ๒๕๒๔ ในทุกประเภท

๒.๔ โครงข่ายถนน

โครงข่ายถนนของชุมชนเมืองจะเชิง เทรา เกิดจากถนนหลักของชุมชน ๔ สาย ตัดกัน คือ ถนนชุมพล (เชื่อมต่อถนนศุภกิจ ทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๓๒๐๐) ทางด้านเหนือ, ถนนมหาจักรพรรดิ ทางด้านตะวันตก, ถนนสุขประยูรทางตะวันออก และถนนมรุพงษ์ (เชื่อมต่อถนนศรีโสธร ถนนเทศบาล๒)ทางด้านใต้ และมีถนนศรีโสธรตัดใหม่ เชื่อมต่อระหว่างถนนมหาจักรพรรดิกับถนนศรีโสธร เกิดเป็นโครงข่ายถนนรูปสามเหลี่ยมบริเวณกลางพื้นที่ชุมชน (ดูแผนที่ ๖ ประกอบ)

โครงข่ายถนนที่ชัดเจนและหนาแน่นมาก ได้แก่ บริเวณตลาดตะวันออก ระบบถนนเป็นระบบตารางหมากรุกหนาแน่น มีพื้นที่ถนนถึงร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ ส่วนบริเวณอื่นไม่มีระบบโครงข่ายที่ชัดเจน

๒.๔.๑ ถนนที่สำคัญภายในชุมชน

๑. ถนนมหาจักรพรรดิ เป็นทางเข้า-ออกที่สำคัญของชุมชน โดยเชื่อมต่อกับทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๐๔ ซึ่งเป็นเส้นทางติดต่อกับ กทม. กว้าง ๑๘.๐๐ เมตร
๒. ถนนชุมพล ศุภกิจ เป็นทางเข้า-ออกติดต่อกับชุมชนบางน้ำเปรี้ยว โดยอาศัยทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๓๒๐๐ และเป็นถนนสายเศรษฐกิจของชุมชนโดยเป็นทางเข้า-ออกของบริเวณตลาดตะวันออก ซึ่งเป็นย่านการค้าแห่งเดียวของชุมชน กว้าง ๑๒.๐๐ เมตร

๓. ถนนมรุพงษ์ เป็นถนนที่ใช้ติดต่อกับศูนย์ราชการ โดยเฉพาะโรงพยาบาลประจำจังหวัด เรือนจำ และเป็นเส้นทางติดต่อกับวัดโสธรฯ ทางด้านใต้ กว้าง ๑๐.๐๐ เมตร

๔. ถนนศรีโสธร, เทศบาล ๒ เชื่อมต่อกับถนนมรุพงษ์และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๔ (ฉะเชิงเทรา-บางปะกง) ผ่านวัดโสธรวรวิหาร กว้าง ๖.๐๐ และ ๓.๗๐ เมตร ตามลำดับ

๕. ถนนศรีโสธรตัดใหม่ เชื่อมต่อระหว่างถนนมหาจักรพรรดิทางด้านเหนือและถนนศรีโสธรทางด้านใต้ กว้าง ๗.๐๐ เมตร

๖. ถนนเรืองวุฒิ, เทศบาล ๑ เชื่อมต่อถนนมหาจักรพรรดิและถนนศรีโสธรตัดใหม่ เป็นทางเข้า-ออกบริเวณสนามกีฬาจังหวัดและศูนย์ราชการ กว้าง ๖.๐๐-๑๒.๐๐ เมตร

๗. ถนนสุขประยูร เป็นถนนเส้นเดียวทางฝั่งตะวันออกของชุมชน เป็นทางเข้า-ออกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔ ซึ่งติดต่อกับชุมชนบางคล้า พนมสารคาม บ้านโพธิ์ ปราจีนบุรี ฯลฯ กว้าง ๗.๐๐ เมตร

๒.๔.๒ ปริมาณจราจร

บริเวณที่มีการจราจรคับคั่งมากที่สุดในชุมชนได้แก่ บริเวณถนนมหาจักรพรรดิ ชุมพล สุภกิจ และถนนมรุพงษ์ช่วงต้น โดยมีปริมาณการจราจร ๒,๑๕๓ ๒,๐๔๐ ๑,๖๕๑ และ ๑,๓๐๔ คัน/ชั่วโมง ตามลำดับ โดยเฉพาะถนนชุมพล ซึ่งมีผิวการจราจรเพียง ๓ เลน ทำให้เกิดการคับคั่งของการจราจรอย่างมาก นอกนั้นมีปริมาณการจราจรค่อนข้างน้อย (ดูตารางที่ ๑๖ ประกอบ)

ตารางที่ ๑๖ แสดงปริมาณการจราจรในชั่วโมงเร่งด่วน พ.ศ. ๒๕๒๑

หน่วยคัน/ชั่วโมง

ชื่อถนน	ขนาดความกว้าง (ม)	ปริมาณการจราจร (คัน/ชั่วโมง)	หมายเหตุ
มหาจักรพรรดิ	๑๘.๐๐		
ช่วงหน้าสถานีรถไฟ		๑,๓๗๕	
ช่วงเชิงสะพานบางปะกง		๒,๑๕๓	
ชุมพล	๑๒.๐๐	๒,๐๔๐	
ศุภกิจ	๑๑.๕๐	๑,๓๕๑	
มรุพงษ์	๑๐.๐๐	๑,๓๐๔	
ศรีโสธร	๖.๐๐	๖๖๖	
ศรีโสธรตัดใหม่	๗.๐๐	๓๐๘	
เรืองวุฒิ	๑๒.๐๐	๕๒๐	
สุขประยูร	๗.๐๐	๑,๑๑๗	
ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๔	๖.๐๐	๕๓๓	
ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๔	๖.๐๐	๖๒๔	
ทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๓๒๐๐	๕.๐๐	๖๘๕	

ที่มา : กองวิศวกรรม สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

๓. สภาพเศรษฐกิจ

๓.๑ สภาพทั่วไป เนื่องจากชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา เป็นชุมชนศูนย์กลางของจังหวัด การประกอบอาชีพทั่วไป จึงเป็นอาชีพนอกเกษตรเป็นส่วนใหญ่ มีครัวเรือนที่ทำเกษตรในปี ๒๕๒๑ ในเขตเทศบาลเพียง ๑๗๐ ครัวเรือนจากครัวเรือนทั้งสิ้น ๖,๘๓๖ ครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๐๒ เท่านั้น อาชีพที่ประชากรทำมากที่สุดได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวกับการค้าและบริการ คือร้อยละ ๓๓.๘๓ และ ๒๘.๒๓ ตามลำดับ (ดูตารางที่ ๑๗ ประกอบ)

จากข้อมูลปี ๒๕๒๑ ของสำนักผังเมือง ประชาชนของชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา ในและนอกเขตเทศบาล (เขตวางผังเมืองรวม สำนักผังเมือง) มีผู้อยู่ในวัยทำงาน (๑๑ ปีขึ้นไป) ๓๒,๘๔๑ คน หรือร้อยละ ๘๐ ของประชากร ในจำนวนนี้มีงานทำร้อยละ ๕๒ และว่างงานร้อยละ ๔ นอกนั้นเป็นผู้ที่กำลังศึกษาและผู้ไม่ต้องการทำงาน รายได้ของผู้ทำงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ๑,๐๐๐ - ๒,๘๘๘ บาทต่อเดือน อาชีพที่ทำรายได้สูงได้แก่อาชีพด้านวิชาชีพ บริหาร ขนส่งและการผลิต

ตารางที่ ๑๗ แสดงสัดส่วนอาชีพประชากรชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา ปี พ.ศ. ๒๕๒๑

หน่วย : คน

อาชีพ ประชากรในชุมชน	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
๑ เกี่ยวกับการค้า	๒,๖๖๕	๔,๐๗๕	๖,๗๔๐	๓๓.๘๓
๒ งานบริหาร	๑๔๐	๑๐	๑๕๐	๐.๗๕
๓ งานเสียมย	๑๓๐	๔	๑๓๔	๑.๑๐
๔ งานวิชาชีพ	๒,๔๘๓	๑,๕๒๒	๔,๐๐๕	๒๐.๑๐
๕ งานบริการ	๓,๔๕๒	๒,๑๗๔	๕,๖๒๖	๒๘.๒๓
๖ ขนส่ง	๑๘๐	-	๑๘๐	๐.๘๕
๗ เกษตร-ประมง	๕๗๔	๒๘๑	๘๕๕	๔.๒๘
๘ งานผลิต	๕๒	๑๓	๖๕	๐.๓๓
๙ อื่น ๆ	๑๔๒	๑๘๐	๓๒๒	๑.๖๗
๑๐ ไม่มีงานทำ	๗๘๑	๘๖๒	๑,๖๔๓	๘.๗๔

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง

๓.๒ ลักษณะการค้า ในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา มีจำนวนสถานธุรกิจการค้าและบริการอยู่ ๔๔๐ แห่ง และนอกเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราอีก ๒๒ แห่ง ในปี ๒๕๒๑ ชนิดของกิจกรรมที่ทำกันมากในเขตเทศบาลคือ การค้าปลีกและการค้าบริการ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ ๔๓.๑ และ ๓๔.๕ ตามลำดับ

สำหรับนอกเขตเทศบาลมีกิจการอยู่ ๓ ประเภทคือ การค้าปลีก การค้าบริการ และการค้าปลีกและบริการ ตามลำดับคือร้อยละ ๕๔.๕๔ ๓๑.๘๒ และ ๑๓.๖๔

๓.๓ อุตสาหกรรม กิจการอุตสาหกรรม ส่วนมากเป็นอุตสาหกรรมเบาและสถานประกอบการส่วนใหญ่ก็มีขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้ (ดูตารางที่ ๑๘ ประกอบ)

๓.๓.๑ ในเขตเทศบาล มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดประมาณ ๕๔ โรงงาน ๔๔๐ คน กิจการที่มีมากที่สุดคือ การผลิตอาหาร และเครื่องดื่ม ซึ่งมี ๑๔ แห่ง รองลงมาคือ การผลิตอุปกรณ์การก่อสร้าง ๑๑ แห่ง นอกนั้นเป็นอุตสาหกรรมประเภทซ่อมเครื่องจักร ประกอบตัวถังรถยนต์ โรงสี เป็นต้น

๓.๓.๒ นอกเขตเทศบาล มีอยู่เพียง ๔ โรงงาน ๑๑๑ คน ชนิดของอุตสาหกรรมที่มีมากที่สุดคือ โรงสี ๕ โรง รองลงมาคือ ผลิตอาหารสัตว์ ๒ แห่ง

๓.๔ การคลังส่วนท้องถิ่น ได้แก่รายรับ-จ่ายของเทศบาล ที่ผ่านมา การคลังของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรานั้นว่าอยู่ในฐานะที่ดี มีรายรับเกินดุลย์เสมอมา รายรับส่วนใหญ่มาจากหมวดภาษีอากร รองลงมาคือ หมวดเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ส่วนด้านรายจ่าย ส่วนใหญ่จ่ายไปในหมวดเงินเดือนและหมวดค่าใช้จ่าย วัสดุ ครุภัณฑ์ สิ่งปลูกสร้างฯ (ดูตารางที่ ๑๙, ๒๐ ประกอบ)

จะเห็นได้ว่า เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา มีรายรับมากกว่ารายจ่ายค่อนข้างมากทุกปี และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการพัฒนาชุมชนในอนาคต

ตารางที่ ๑๔ แสดงประเภทกิจการอุตสาหกรรมชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๕๒๑

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน		จำนวนคนงาน		
	ในเขต	นอกเขต	ชาย	หญิง	รวม
๑. ผลิตอาหารและเครื่องดื่ม	๑๔	-	๕๔	๕๐	๑๐๔
๒. ผลิตอุปกรณ์ก่อสร้าง	๑๑	๑	๔๔	๒	๔๖
๓. ซ่อมเครื่องจักรและไฟฟ้า	๗	-	๔๓	๘	๕๑
๔. ประกอบตัวถังและอุปกรณ์รถ	๗	-	๑๓๘	๑	๑๓๙
๕. โรงสี	๕	๕	๑๐๙	๓๓	๑๔๒
๖. ผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน	๓	๑	๑๔	๘	๒๒
๗. แปรรูปหรือแปรสภาพโลหะ	๒	-	๗	-	๗
๘. ผลิตระหัดเครื่องนวดข้าว	๑	-	๑๒	-	๑๒
๙. โรงพิมพ์	๑	-	๑	-	๑
๑๐. โรงน้ำแข็ง	๑	-	๘	-	๘
๑๑. ทำศาลพระภูมิ	๑	-	๔	๑	๕
๑๒. ทำหีบศพ	๑	-	๒	-	๒
๑๓. อาหารสัตว์	-	๒	๙	๘	๑๖
รวม	๕๕	๙	๔๕๐	๑๑๑	๕๕๑

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

หมวด	จำนวน		๒๕๒๔	ร้อยละ	
	๒๕๑๘	๒๕๒๑		๒๕๑๘	๒๕๒๑
๑. ภาษีอากร	๓,๔๒๗,๗๑๗.๑๖	๕,๖๕๙,๖๖๓.๕๓	๘,๓๓๖,๗๖๘.๖๗	๓๑.๕๑	๔๕.๑๒
๒. ค่าธรรมเนียม, ค่าปรับ, โบนัส	๕๙๘,๖๔๕.๙๕	๗๙๓,๒๑๐.๙๘	๘๓๔,๓๘๕.๕๘	๕.๕๑	๕.๕๑
๓. รายได้จากทรัพย์สิน	๑๗๗,๕๓๘.๖๕	๕๒๒,๗๙๙.๘๐	๑,๒๐๒,๑๑๓.๑๓	๑.๖๓	๖.๕๐
๔. เงินอุดหนุนรัฐบาล	๒,๕๖๐,๖๕๕.๐๐	๒,๑๖๐,๒๘๘.๐๐	๓,๐๖๘,๕๐๐.๘๑	๒๓.๕๕	๑๖.๖๑
๕. รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์	๑๑๗,๖๐๕.๕๕	-	๒๖๗,๖๐๑.๐๐	๑.๐๘	๑.๔๕
๖. เบ็ดเตล็ด	๕๙๐,๐๘๖.๑๕	๗๕๙,๖๑๖.๖๘	๑,๒๘๗,๒๔๑.๐๘	๕.๔๓	๖.๙๗
๗. เงินสะสม	๔๐๐,๐๐๐.๐๐	๗๖,๑๕๘.๕๘	๒,๔๘๗,๐๐๐.๐๐	๓.๖๘	๑๓.๕๖
๘. เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	-	๖๒๙,๐๐๐.๐๐	๙๙๕,๗๓๙.๙๒	-	๕.๕๗
๙. เงินกู้ กสท.	๓,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	๑,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	-	๒๗.๕๙	-
	๑๐,๘๗๒,๒๕๖.๓๘	๑๑,๔๙๐,๗๓๗.๕๗	๑๘,๔๗๕,๓๔๙.๑๙		

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ ๒๐ แสดงรายจ่ายเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๕๑๘, ๒๕๒๑, ๒๕๒๔

ประเภท	ร้อยละ				
	๒๕๑๘	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๑๘	๒๕๒๑
๑. เงินกู้ ใช้จ่ายตามข้อมูกทันและ เงินสำรอง	๓๓๒,๓๘๑.๕๐	๗๒๓,๗๘๑.๘๘	๕๒๓,๕๔๑.๑๔	๓.๓๑	๗.๔๓
๒. เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน	๒,๕๐๓,๑๕๖.๐๖	๓,๐๔๑,๔๓๖.๕๓	๕,๑๒๘,๕๒๘.๘๗	๒๔.๘๐	๓๑.๑๘
๓. ค่าใช้สอย วัสดุ ครุภัณฑ์ สิ่งปลูกสร้าง และเงินอุดหนุน	๒,๑๔๒,๔๔๔.๔๘	๓,๔๖๓,๖๘๐.๒๓	๖,๐๖๘,๘๘๑.๒๘	๒๑.๓๑	๓๕.๕๑
๔. รายจ่ายอื่น ๆ	๓๓,๘๐๐.๐๐	๘๑๘,๐๗๒.๕๗	๕๘๗,๒๔๘.๖๗	๐.๓๔	๘.๘๐
๕. รายจ่ายเงินพิเศษ	๕,๐๔๐,๗๒๐.๐๐	๑,๗๐๕,๑๕๘.๔๘	๒,๒๘๗,๔๐๘.๑๑	๕๐.๑๑	๑๗.๔๘
	๑๐,๐๕๒,๖๐๑.๘๔	๘,๗๕๓,๑๒๘.๗๘	๑๔,๘๘๖,๖๐๘.๒๗		

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

๔. ประชากร

๔.๑ จำนวนและการเปลี่ยนแปลง จากข้อจำกัดของข้อมูล ไม่สามารถหาจำนวนประชากรบริเวณรอบ ๆ เขตเทศบาลได้ การพิจารณาข้อมูล จึงใช้ข้อมูลจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเป็นหลัก โดยอาศัยข้อมูลจากกองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ดังแสดงในตารางที่ ๒๑

ตารางที่ ๒๑ แสดงจำนวนประชากรและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๒๔

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากรเขตเทศบาล (คน)	อัตราการเพิ่ม (ร้อยละ/ปี)	จำนวนประชากรนอกเขตเทศบาล (คน)	อัตราการเพิ่ม (ร้อยละ/ปี)	หมายเหตุ
๒๕๐๓	๑๙,๙๓๔	๒.๐๒	-	-	
๒๕๐๔	๒๐,๕๔๙	๓.๐๗	-	-	
๒๕๐๕	๒๐,๗๐๙	๐.๗๘	๖๗,๓๔๐	-	
๒๕๐๖	๒๐,๕๙๗	- ๐.๕๔	๖๘,๑๑๑	๑.๑๔	- ขยายเขตเทศบาล
๒๕๐๗	๒๑,๐๕๕	๒.๒๒	๖๙,๖๘๖	๒.๓๑	วันที่ ๑ ธ.ค. ๒๕๐๖
๒๕๐๘	๒๑,๔๗๗	๒.๐๐	๗๑,๑๙๖	๒.๑๗	
๒๕๐๙	๒๑,๗๙๑	๑.๕๖	๗๒,๒๗๖	๑.๕๒	
๒๕๑๐	๒๒,๔๙๙	๓.๒๕	๗๓,๓๓๖	๑.๔๗	
๒๕๑๑	๒๒,๙๓๔	๑.๙๔	๗๔,๘๗๖	๒.๑๐	
๒๕๑๒	๒๓,๒๒๗	๑.๒๗	๗๕,๙๖๒	๑.๔๕	
๒๕๑๓	๒๓,๔๗๐	๑.๐๕	๗๕,๖๘๔	- ๐.๓๗	
๒๕๑๔	๒๓,๗๖๙	๑.๒๗	๗๗,๕๘๔	๒.๕๑	
๒๕๑๕	๒๓,๐๗๒	๑๓.๙๐	๗๘,๔๓๑	๑.๐๙	
๒๕๑๖	๒๓,๓๖๗	๑.๐๙	๗๙,๑๔๗	๐.๙๑	
๒๕๑๗	๒๓,๕๖๑	๑๓.๖๑	๗๖,๙๙๐	- ๒.๘๕	
๒๕๑๘	๒๓,๒๑๖	๒.๓๓	๗๗,๕๒๖	๐.๗๖	
๒๕๑๙	๒๔,๒๒๒	๓.๐๓	๗๗,๙๖๑	๐.๕๖	
๒๕๒๐	๒๔,๕๘๒	๓.๖๘	๗๕,๘๗๐	- ๓.๙๖	
๒๕๒๑	๒๖,๕๓๔	๒.๖๙	๗๙,๖๘๖	๖.๕๓	
๒๕๒๒	๒๗,๖๗๘	๓.๘๑	๘๐,๒๔๕	๑.๒๕	
๒๕๒๓	๒๗,๙๓๑	๐.๖๗	๘๑,๑๗๖	๑.๑๖	
๒๕๒๔	๒๗,๘๙๓	- ๐.๑๐	๘๒,๐๙๐	๑.๑๒	

ที่มา : กองวิจัย สำนักงานเมือง กระทรวงมหาดไทย

จำนวนประชากรชุมชนเมืองจะเชิงเทรา มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างสูง ทั้งในด้านจำนวนและการเปลี่ยนแปลงของอัตราการเพิ่ม โดยมีอัตราการเพิ่มค่อนข้างต่ำในช่วงก่อนการขยายเขตเทศบาล (พ.ศ. ๒๕๑๖) โดยมีอัตราการเพิ่มประมาณร้อยละ ๑-๒ ต่อปี แต่หลังจากการขยายเขตเทศบาล อัตราการเพิ่มของประชากรกลับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเพิ่มเฉลี่ยระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๒ ถึงร้อยละ ๓ ต่อปี แต่กลับลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๐.๖๗ ต่อปี ในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ และ -๐.๑๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔

ส่วนนอกเขตเทศบาล แต่อยู่ในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา มีอัตราการเพิ่มของประชากรไม่ใคร่แน่นอน บางปีเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๖.๔๓ (พ.ศ. ๒๕๒๑) บางปีประชากรกลับลดลงถึงร้อยละ ๓.๘๖ (พ.ศ. ๒๕๒๐) แต่ส่วนมากอัตราการเพิ่มของประชากรนอกเขตเทศบาล แต่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จะมีอัตราประมาณร้อยละ ๑.๑ ต่อปี (ดูตารางที่ ๒๑ ประกอบ)

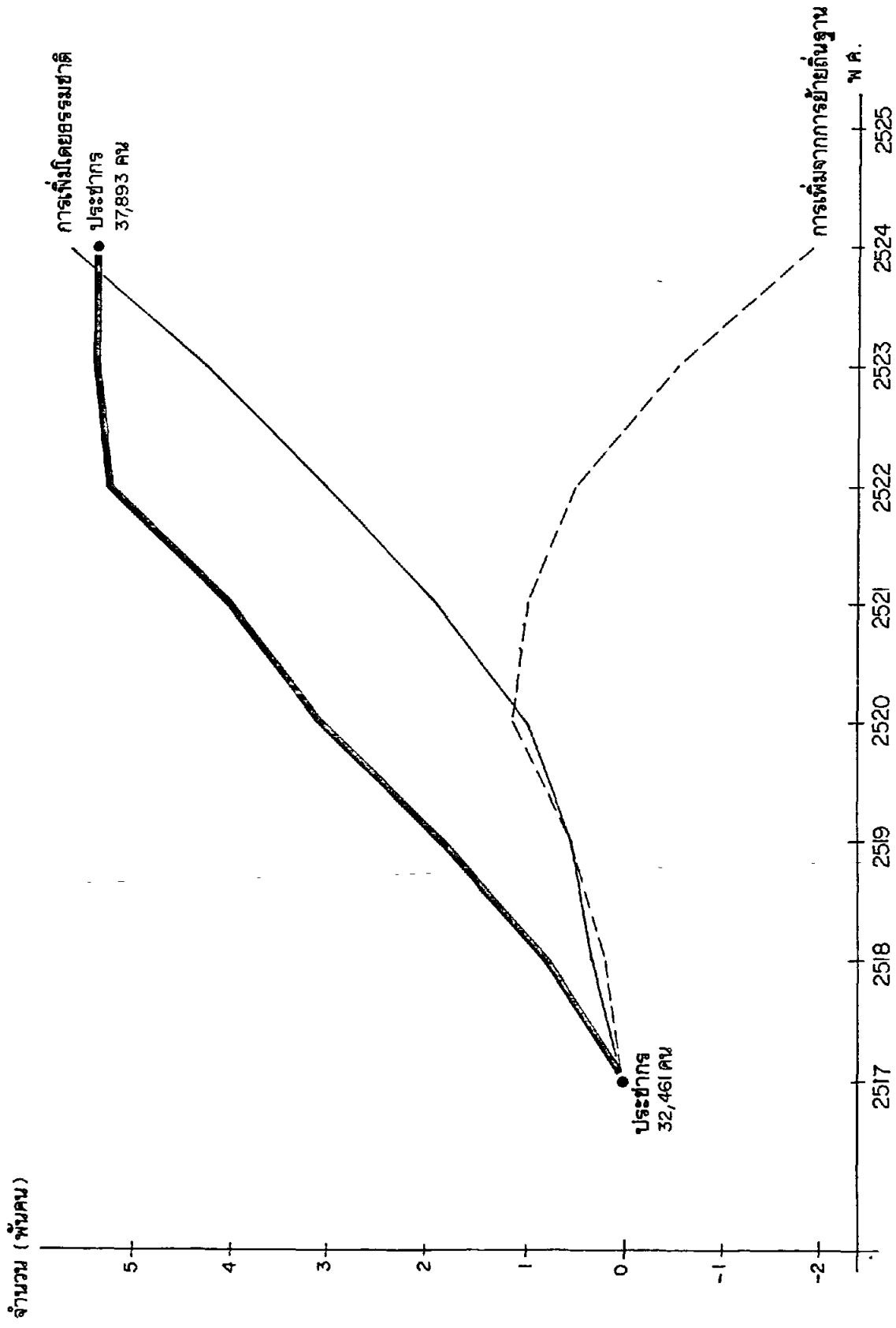
การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรดังกล่าว พอจะแยกรายละเอียดได้ดังนี้ (ดูแผนภูมิที่ ๓ ประกอบ)

การเพิ่มโดยธรรมชาติ ในเขตเทศบาล มีอัตราการเกิดลดลง นับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๑๘ แต่กลับมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จากปี ๒๕๒๐ เป็นต้นมา จากอัตราปีละ ๒.๔๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นปีละ ๔.๑๘ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ในขณะที่อัตราการตายลดลงตลอดเวลา ซึ่งเป็นผลทำให้อัตราการเพิ่มสุทธิ เพิ่มขึ้นจนถึงร้อยละ ๓.๖๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔

ส่วนนอกเขตเทศบาล อัตราการตายอยู่ในระดับคงที่ ตลอดเวลา อัตราการเกิดกลับลดลงอย่างรวดเร็ว เป็นที่น่าสังเกตว่า อัตราการเกิดประชากรนอกเขตเทศบาลกลับมีอัตราต่ำกว่าในเขตเทศบาลที่เจริญกว่า (ดูตารางที่ ๒๑)

สาเหตุที่มีอัตราการเกิดภายในเขตเทศบาลสูงขึ้นอย่างผิดปกติ ขณะที่อัตราการเกิดนอกเขตเทศบาลกลับลดลงเนื่องจาก ความนิยมของประชาชนที่นิยมคลอดบุตรที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด ซึ่งอยู่ภายในเขตเทศบาล เมืองๆ แล้วจึงย้ายออกไปในภูมิลำเนาของตน ซึ่งมีผลทำให้อัตราการย้ายออกของเขตเทศบาลเมืองๆ สูงตามไปด้วย โดยในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งเป็นปีแรกที่อัตราการเกิดสูงขึ้นอย่างผิดสังเกต มีอัตราการเกิดร้อยละ ๒.๔๕ อัตราย้ายออกร้อยละ ๔.๘๒ ปี พ.ศ. ๒๕๒๑ อัตราการเกิดร้อยละ ๓.๑๐ อัตราการย้ายออกร้อยละ ๖.๗๘ ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ อัตราการเกิดร้อยละ ๓.๘๒ อัตราการย้ายออกร้อยละ ๗.๘๔ ปี พ.ศ. ๒๕๒๓ อัตราการเกิดร้อยละ ๓.๘๗ อัตราการย้ายออกร้อยละ ๗.๘๘ และในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ มีอัตราการเกิดร้อยละ ๔.๑๘ ในขณะที่อัตราการย้ายออกมีถึงร้อยละ ๘.๗๘ ของจำนวนประชากรในเขตเทศบาล (ดูตารางที่ ๒๒ และ ๒๓ ประกอบ)

แผนภูมิที่ ๓ แสดงลักษณะการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

ที่มา : กองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ ๒๒ แสดงการเพิ่มโดยธรรมชาติ (เกิด-ตาย) ประชากรในและนอกเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

ปี	เกิด	อัตราการเกิด ร้อยละ	ตาย	อัตราการตาย ร้อยละ	สุทธิ ร้อยละ	เกิด	อัตราการเกิด ร้อยละ	ตาย	อัตราการตาย ร้อยละ	สุทธิ ร้อยละ
๒๕๐๙	๖๑๔	๒.๘๒	๒๘๔	๑.๓๐	๑.๕๒					
๒๕๑๐	๕๗๘	๒.๕๖	๒๒๖	๑.๐๐	๑.๕๖	๒,๓๗๓	๓.๑๗	๓๘๕	๐.๕๓	๒.๖๔
๒๕๑๑	๖๑๘	๒.๗๐	๒๔๐	๑.๐๕	๑.๖๕	๒,๐๘๓	๒.๗๗	๔๕๒	๐.๕๖	๒.๑๘
๒๕๑๒	๖๒๖	๒.๗๐	๓๑๓	๑.๓๕	๑.๓๕	๑,๘๖๓	๒.๔๒	๔๐๘	๐.๕๓	๑.๘๙
๒๕๑๓	๕๖๙	๒.๕๐	๒๖๕	๑.๑๒	๑.๓๘	๑,๘๑๓	๒.๓๖	๓๗๓	๐.๕๓	๑.๘๓
๒๕๑๔	๖๐๑	๒.๕๓	๒๘๐	๑.๑๘	๑.๓๕	๑,๘๑๓	๒.๓๖	๓๗๓	๐.๕๓	๑.๘๓
๒๕๑๕	๕๘๓	๒.๑๕	๒๘๐	๑.๐๗	๑.๐๘	๑,๘๑๓	๒.๓๖	๓๗๓	๐.๕๓	๑.๘๓
๒๕๑๖	๕๖๐	๒.๐๕	๓๕๐	๑.๒๕	๐.๘๐	๑,๖๑๓	๒.๐๓	๔๑๙	๐.๕๓	๑.๕๑
๒๕๑๗	๗๑๒	๒.๑๙	๓๕๕	๑.๒๒	๐.๙๗	๑,๘๑๓	๒.๓๖	๓๗๓	๐.๕๓	๑.๘๓
๒๕๑๘	๗๖๒	๒.๒๙	๔๖๒	๑.๓๙	๐.๙๐	๑,๖๑๓	๒.๐๓	๔๑๙	๐.๕๓	๑.๕๑
๒๕๑๙	๗๑๓	๒.๐๘	๔๖๙	๑.๓๗	๐.๗๑	๑,๖๑๓	๒.๐๓	๔๑๙	๐.๕๓	๑.๕๑
๒๕๒๐	๘๖๙	๒.๕๕	๔๘๘	๑.๒๗	๑.๒๘	๑,๘๑๓	๒.๓๖	๓๗๓	๐.๕๓	๑.๘๓
๒๕๒๑	๑,๑๒๙	๓.๑๐	๒๐๕	๐.๕๖	๒.๕๔	๑,๘๑๓	๒.๓๖	๓๗๓	๐.๕๓	๑.๘๓
๒๕๒๒	๑,๓๒๗	๓.๕๒	๒๐๕	๐.๕๔	๒.๙๘	๑,๘๑๓	๒.๓๖	๓๗๓	๐.๕๓	๑.๘๓
๒๕๒๓	๑,๕๖๗	๓.๘๗	๒๒๖	๐.๖๐	๓.๒๗	๑,๘๑๓	๒.๓๖	๓๗๓	๐.๕๓	๑.๘๓
๒๕๒๔	๑,๕๖๖	๔.๑๙	๒๒๐	๐.๕๘	๓.๖๑	๑,๘๑๓	๒.๓๖	๓๗๓	๐.๕๓	๑.๘๓

ที่มา : เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา
กองวิจัย สำนักผังเมือง
กองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

ปี	เขตเทศบาล				นอกเขต/ในเขตอำเภอเมือง				
	ย้ายเข้า	ย้ายออก	สุทธิ ร้อยละ	ย้ายเข้า	ย้ายออก	สุทธิ ร้อยละ	ย้ายเข้า	ย้ายออก	สุทธิ ร้อยละ
๒๕๐๙	๑,๐๔๒	๑,๐๗๗	๐.๑๘						
๒๕๑๐	๑,๔๐๓	๑,๑๗๒	๑.๔๗						
๒๕๑๑	๑,๓๔๕	๑,๓๒๑	๐.๑๓	๑,๐๖๐	๑,๑๖๐	๑.๕๒			-๐.๘๐
๒๕๑๒	๑,๒๒๖	๑,๒๕๙	-๐.๑๕	๑,๑๐๘	๑,๑๕๖	๑.๕๖			-๐.๗๒
๒๕๑๓	๑,๓๑๐	๑,๓๗๕	-๐.๒๙	๒,๐๑๖	๒,๑๖๓	๒.๖๓			-๐.๘๒
๒๕๑๔	๑,๕๕๒	๑,๕๖๐	๐.๓๙	๒,๙๖๗	๓,๑๕๒	๑.๘๖			-๑.๑๑
๒๕๑๕	๑,๗๒๓	๑,๖๘๙	๐.๑๓	๘,๑๘๐	๘,๑๘๗	๐.๐๑			-๑.๒๙
๒๕๑๖	๑,๖๐๕	๑,๖๔๔	-๐.๑๕	๒,๔๑๓	๒,๔๑๓	๐.๐๕			-๐.๐๕
๒๕๑๗	๑,๘๓๕	๑,๕๕๖	๐.๘๖	๑,๘๙๓	๒,๕๖๖	๒.๕๖			-๑.๗๐
๒๕๑๘	๒,๐๓๘	๑,๘๔๘	๐.๕๕	๒,๓๐๐	๒,๙๗๗	๒.๙๗			-๐.๖๑
๒๕๑๙	๒,๑๙๐	๑,๘๑๒	๑.๑๐	๒,๑๑๘	๒,๙๒๗	๒.๙๒			-๑.๐๓
๒๕๒๐	๒,๖๕๒	๒,๐๙๖	๑.๖๘	๒,๓๑๖	๒,๔๓๗	๒.๔๓			-๐.๑๗
๒๕๒๑	๒,๓๒๓	๒,๔๗๓	-๐.๑๑	๑,๙๗๗	๒,๔๓๗	๒.๔๓			-๐.๕๑
๒๕๒๒	๒,๕๑๑	๒,๖๗๗	-๐.๒๗	๒,๐๓๓	๒,๕๓๗	๒.๕๓			-๐.๑๗
๒๕๒๓	๑,๙๕๒	๒,๙๙๑	-๒.๓๗	๒,๕๕๕	๒,๕๓๗	๐.๐๒			-๐.๐๙
๒๕๒๔	๑,๙๗๗	๓,๓๒๔	-๓.๕๖	๒,๕๕๕	๒,๕๓๗	๐.๐๒			-๐.๐๙

ที่มา : เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

กองวางแผนประชากรและกำลังคน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การเพิ่มโดยการอพยพ ในเขตเทศบาลมีการอพยพเข้า-ออก สลับกันไป

ในช่วง ๑๖ ปี นับจาก พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๒๔ มีการอพยพออกมากกว่าเข้าถึง ๗ ปี ซึ่งแสดงถึงความไม่แน่นอนของสภาพชุมชน โดยเฉพาะในช่วง ๔ ปี สุดท้าย มีการย้ายออกมากกว่าย้ายเข้าตลอดและมีแนวโน้มมากขึ้นทุกปี ส่วนนอกเขตเทศบาล มีอัตราการย้ายออกมากกว่าตลอดทุกปี และในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกันทุกปี (ดูตารางที่ ๒๓)

จากการรวบรวมของกองวิจัย สำนักผังเมือง ถึงสาเหตุและสถานที่ย้ายไปของประชากรในปี พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๒๐ ซึ่งสรุปได้เป็นตารางแสดงดังนี้

ตารางที่ ๒๔ แสดงสาเหตุและร้อยละการย้ายเข้า-ออกของประชากรในเขตเทศบาลในช่วงปี

พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๒๐

สาเหตุ	ร้อยละย้ายเข้า	ร้อยละย้ายออก	สถานที่ย้ายมาจากย้ายไปที่	เขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล	
				ร้อยละย้ายเข้า	ร้อยละย้ายออก	ร้อยละย้ายเข้า	ร้อยละย้ายออก
เพื่อประกอบอาชีพ	๖๐.๖๒	๔๕.๐๘	ภาคอื่น	๕๖.๐๒	๖๔.๒๑	๘๑.๐๘	๗๔.๘๒
ติดตามครอบครัว	๑๗.๓๔	๑๘.๒๕	ภาคตะวันออก	๑๒.๗๗	๑๕.๘๕	๑๘.๐๒	๑๑.๕๔
การสมรส	๑๒.๕๔	๘.๗๓	อำเภอเมือง	๑๖.๑๐	๑๓.๔๘	-	-
เพื่อการศึกษา	๔.๘๖	๑๑.๘๔	อำเภออื่นในจังหวัด	๑๑.๕๘	๖.๓๕	-	๘.๕๔
หางานทำ	๔.๖๓	๑๖.๐๓	ต่างประเทศ	๓.๕๓	-	-	-

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

๔.๒ ความหนาแน่นประชากร

ชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ มีความหนาแน่นประชากรภายในเขตเทศบาลเฉลี่ยรวม ๔ คนต่อไร่ และมีสัดส่วนประชากรต่อพื้นที่ประโยชน์ใช้สอยจริง (ไม่รวมที่ว่าง พื้นที่แม่น้ำ ลำคลอง) ภายในเขตเทศบาลเฉลี่ยเท่ากับ ๑๕ คนต่อไร่ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า บริเวณที่มีประชากรอาศัยหนาแน่นได้แก่ บริเวณศูนย์กลางชุมชน ย่านตลาดตะวันออก มีความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ ๓๔ คนต่อไร่ รองลงมาคือบริเวณชุมชนริมคลองท่าไข่ หนาแน่นประชากร ๒๔ คนต่อไร่ จากข้อมูลการกระจายตัวของประชากรปี พ.ศ. ๒๕๒๔^๑ สรุปความหนาแน่นประชากรภายในเขตเทศบาล ได้เป็น ๕ ระดับคือ

ระดับที่ ๑	ความหนาแน่นสูงสุด	ประมาณ ๒๔ - ๓๔ คน/ไร่
ระดับที่ ๒	ความหนาแน่นสูง	ประมาณ ๑๖ - ๒๐ คน/ไร่
ระดับที่ ๓	ความหนาแน่นปานกลาง	ประมาณ ๘ - ๑๓ คน/ไร่
ระดับที่ ๔	ความหนาแน่นต่ำ	ประมาณ ๒ - ๕ คน/ไร่
ระดับที่ ๕	ความหนาแน่นต่ำสุด	ต่ำกว่า ๑ คน/ไร่

โดยมีการกระจายตัวดังนี้ (ดูแผนที่ ๘ ประกอบ)

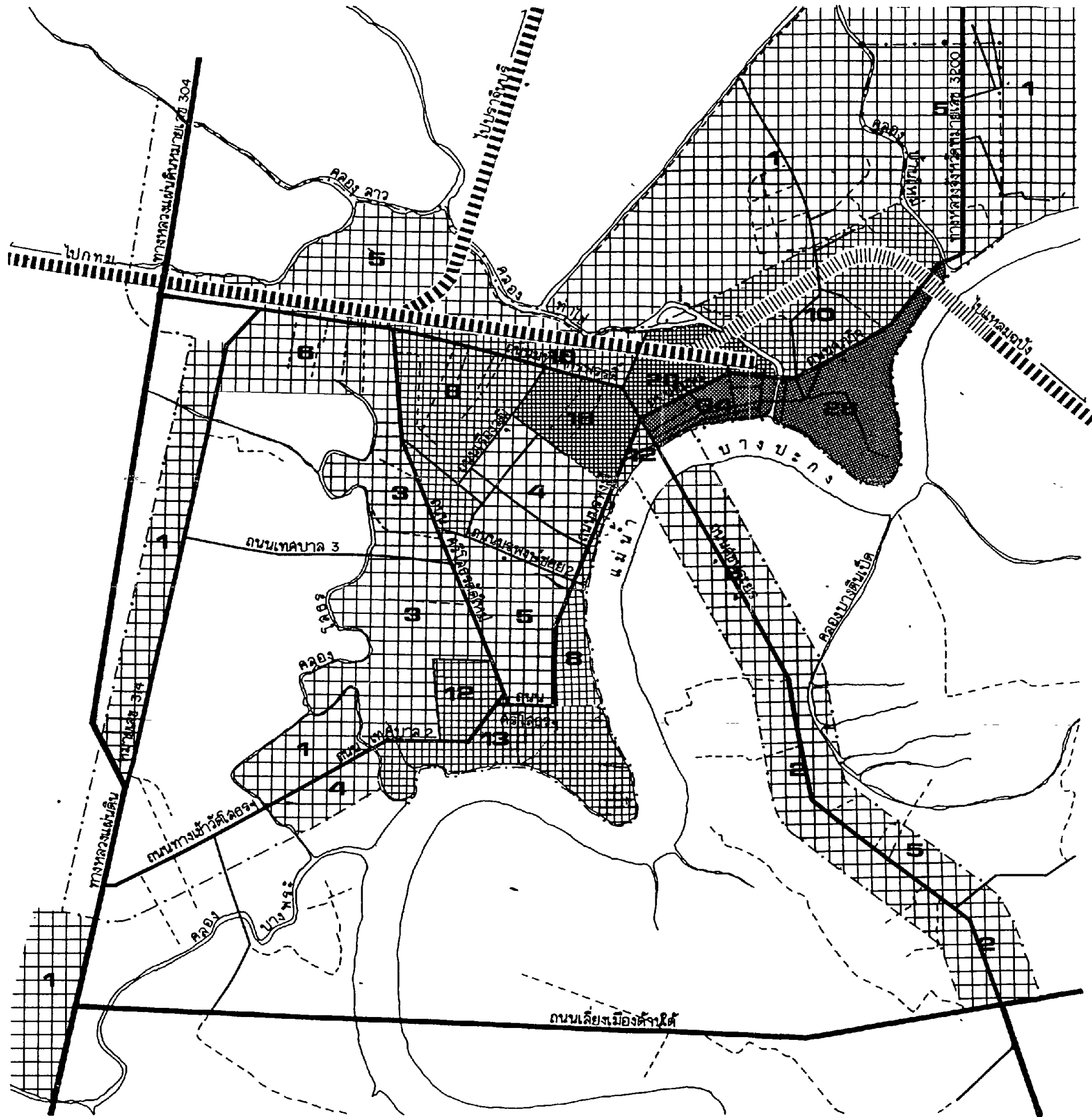
ระดับที่ ๑ ได้แก่บริเวณศูนย์กลางของชุมชนบริเวณตลาดตะวันออก หรือฝั่งขวาของถนนชุมพลจนจดฝั่งแม่น้ำ เรื่อยไปตามถนนชุมพลจนจดคลองท่าไข่ และบริเวณฝั่งขวาของถนนศุภกิจจนถึงริมแม่น้ำบางปะกงเช่นกัน ไปจนถึงคลองบ้านใหม่ ทางด้านเหนือ

ระดับที่ ๒ ได้แก่บริเวณฝั่งซ้ายของถนนชุมพล ตรงข้ามย่านการค้าของชุมชน และบริเวณโรงเรียนดัดดุณี ซึ่งอยู่ระหว่างถนนเรืองวุฒิ มหาจักรพรรดิ และถนนมรุพงษ์ ทั้ง ๒ บริเวณอยู่รวมกันบริเวณสี่แยกเชิงสะพานบางปะกงฝั่งตะวันตก

ระดับที่ ๓ กระจายอยู่รอบ ๆ บริเวณระดับที่ ๑-๒ ได้แก่ บริเวณฝั่งซ้ายของถนนศุภกิจ สองฟากของถนนมหาจักรพรรดิตั้งแต่ถนนนริกิจ ถึงมุมถนนศรีโสธรตัดใหม่ บริเวณฝั่งตะวันออกของถนนมรุพงษ์ซึ่งอยู่ติดริมแม่น้ำ และบริเวณชุมชนวัดโสธรฯ และวิทยาลัยครูทางด้านใต้

^๑ กระทรวงมหาดไทย, สำนักผังเมือง, กองวิจัย, การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางผังเมืองรวมในชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา, หน้า ๑๓๕-๑๔๐.

แสดง การกระจายตัวของ - ประชากรบนพื้นที่ พ.ศ. 2524

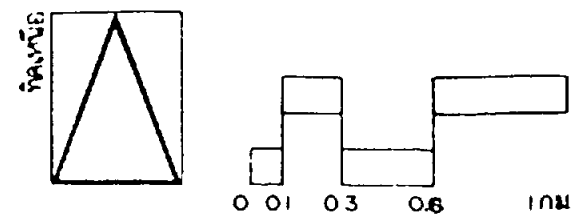
ความหนาแน่นเฉลี่ย

- 28-34 คน/ไร่
- 16-20 คน/ไร่
- 8-13 คน/ไร่
- 1-6 คน/ไร่
- ต่ำกว่า 1 คน/ไร่

1-34 ตัวเลขแสดงค่าความหนาแน่นประชากร เฉลี่ย - คน/ไร่

ที่มา : สำนักงานเมือง กระทรวงมหาดไทย

แนวทางการใช้ที่ดินชุมชนเมือง เพื่อเป็นเมืองรองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระดับที่ ๔ ได้แก่บริเวณที่เหลือของชุมชน ยกเว้นบริเวณ ผังซ้ายของถนน บางปะกง-ฉะเชิงเทราทั้งหมด และฝั่งขวาของถนนบางปะกง-ฉะเชิงเทรา จนจดคลองโสร

ระดับที่ ๕ บริเวณที่เหลือจากระดับ ๑-๔ ทั้งหมดภายในเขตเทศบาล เป็นพื้นที่กิจกรรมทั้งสิ้น การเข้าถึงไม่สะดวก

ส่วนบริเวณชุมชนที่อยู่นอกเขตเทศบาล ไม่มีข้อมูลเพียงพอ แต่เมื่อพิจารณาจากการใช้ที่ดิน มีความหนาแน่นเบาบาง คาดว่าอยู่ในระดับ ๕ หรือ ๔ เป็นอย่างสูง

๔.๓ โครงสร้างประชากร ชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา เป็นชุมชนที่มีศักยภาพในการพัฒนาค่อนข้างสูง โดยมีประชากรในวัยแรงงานถึงร้อยละ ๖๒.๖๔ และมีวัยชราที่ต้องเลี้ยงดูเพียงร้อยละ ๗.๑๖ (ดูตารางที่ ๒๕ และแผนภูมิที่ ๔ ประกอบ) มีขนาดครอบครัวเฉลี่ย ๕.๖ คน/ครอบครัว และมีแนวโน้มของขนาดครอบครัวเล็กลง เนื่องจากการคุมกำเนิดที่ได้ผล และทัศนคติทางสังคมที่เปลี่ยนไป (ดูตารางที่ ๒๖)

๕. บริการชุมชน

๕.๑ การคมนาคมขนส่ง

๕.๑.๑ บริการคมนาคมขนส่งติดต่อกับชุมชนอื่น มีเส้นทางติดต่อได้ ๒ รูปแบบคือ การคมนาคมขนส่งทางรถยนต์ รถประจำทาง และทางรถไฟ ส่วนทางน้ำมีการใช้ประโยชน์น้อยมาก

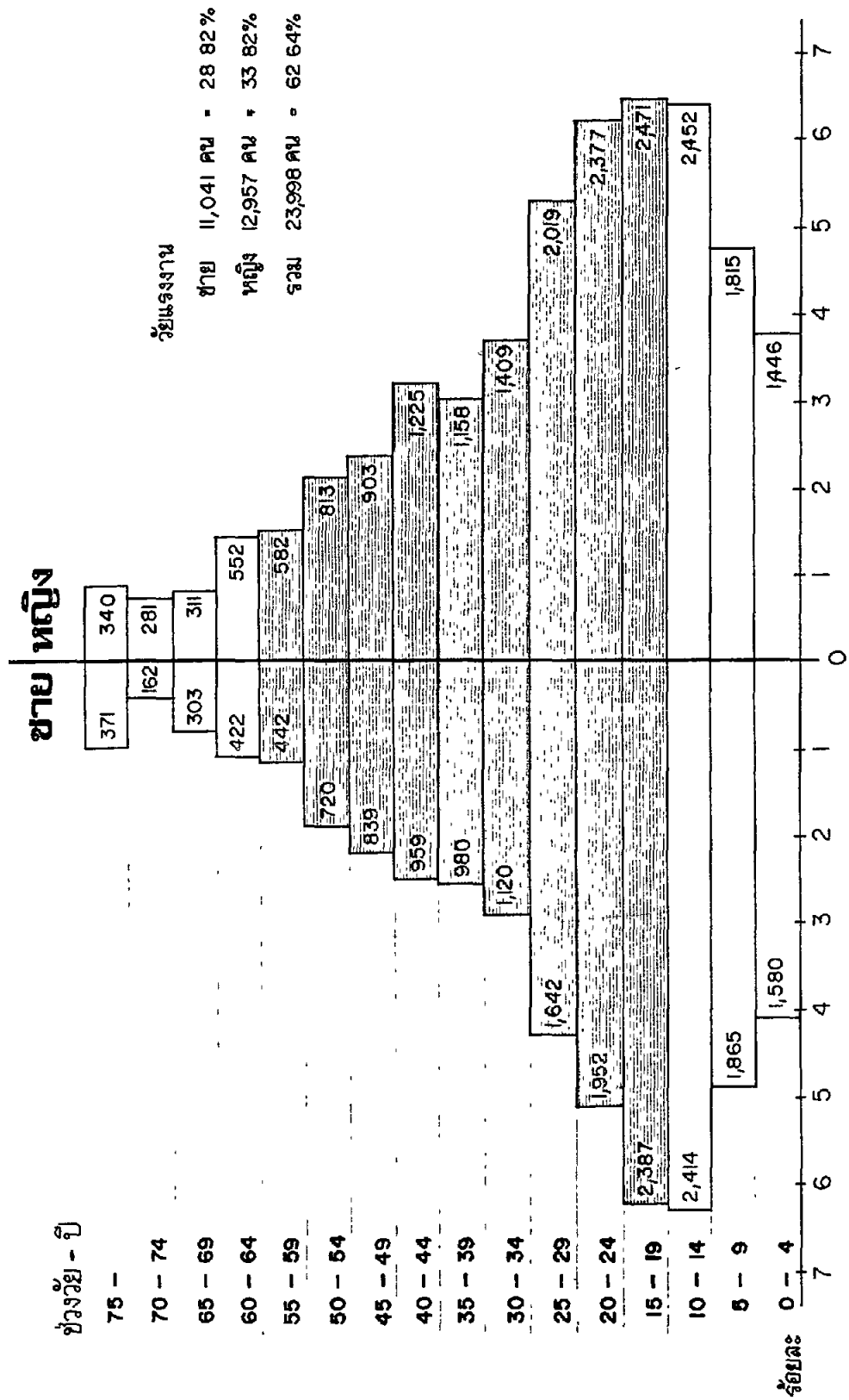
บริการขนส่งสาธารณะระหว่างชุมชน ประกอบด้วย^๑

๑. รถยนต์โดยสารประจำทาง (บขส.) ระหว่างจังหวัด ๑๕ เส้นทาง
เส้นทางได้แก่

กรุงเทพ-บางคล้า	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๑๐ เที่ยว/วัน
กรุงเทพ-ฉะเชิงเทรา(ข)	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๔๒ เที่ยว/วัน
กรุงเทพ-ฉะเชิงเทรา(ค)	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๔๒ เที่ยว/วัน
กรุงเทพ-ฉะเชิงเทรา(ค)	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๑๕๔ เที่ยว/วัน
กรุงเทพ-บางคล้า	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๑๐ เที่ยว/วัน
กรุงเทพ-พนมสารคาม	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๔ เที่ยว/วัน
กรุงเทพ-ระยอง	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๑๐ เที่ยว/วัน

^๑ สำนักผังเมือง, กองวิศวกรรม, ข้อมูล สถิติ ตัว เลข ด้านสาธารณูปโภค จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๕๒๕, หน้า ๕-๑๐.

วัย	ชาย			หมวดอายุ	หญิง			
	รวมร้อยละของวัย	รวมจำนวนช่วงวัย	ร้อยละ		จำนวนรวม	ร้อยละ	รวมจำนวนช่วงวัย	รวมร้อยละของวัย
วัยเด็ก	๑๔.๒๙	๕,๘๕๙	๔.๑๒	๑ - ๔	๑,๔๔๖	๓.๗๗	๕,๓๑๓	๑๔.๙๑
			๔.๘๗	๕ - ๙	๑,๘๖๕	๔.๗๕	๕,๓๕๕	
			๖.๓๐	๑๐ - ๑๔	๒,๕๔๒	๖.๕๐	๖,๕๔๒	
วัยแรงงาน			๖.๒๓	๑๕ - ๑๙	๒,๕๗๑	๖.๕๕	๖,๕๕๕	
			๕.๑๐	๒๐ - ๒๔	๒,๓๗๗	๖.๒๐	๖,๒๐๐	
			๔.๒๙	๒๕ - ๒๙	๒,๖๕๒	๕.๒๗	๕,๒๗๗	
		๑๑,๐๔๑	๒.๙๒	๓๐ - ๓๔	๑,๕๒๐	๓.๖๘	๓,๖๘๘	๓๓.๘๒
			๒.๕๕	๓๕ - ๓๙	๙๘๐	๓.๒๐	๓,๒๐๐	
			๒.๕๐	๔๐ - ๔๔	๙๕๙	๓.๒๐	๓,๒๐๐	
			๒.๒๐	๔๕ - ๔๙	๘๗๙	๒.๓๖	๒,๓๖๖	
			๑.๘๘	๕๐ - ๕๔	๗๒๐	๒.๑๒	๒,๑๒๐	
			๑.๑๕	๕๕ - ๕๙	๔๕๒	๑.๕๒	๑,๕๕๒	
			๑.๑๐	๖๐ - ๖๔	๔๒๒	๑.๕๔	๑,๕๕๔	
วัยชรา			๐.๗๙	๖๕ - ๖๙	๓๑๑	๐.๘๑	๓,๑๑๑	
		๑,๒๕๘	๐.๕๒	๗๐ - ๗๔	๒๘๑	๐.๗๓	๒,๘๑๑	๓.๘๗
			๐.๙๘	๗๕ - ๗๙	๓๗๑	๐.๘๘	๓,๗๑๑	
				๗๕ - ๗๙	๓๕๐	๐.๘๘	๓,๕๕๐	

ที่มา : กองวิจัย สำนักส่งเสริมเมือง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ ๒๖ แสดงขนาดครอบครัว และสัดส่วนระหว่างเพศ ในเขตเทศบาล

ปี พ.ศ.	จำนวนประชากร	จำนวนบ้าน	เฉลี่ยต่อครอบครัว	สัดส่วนร้อยละ เพศชาย:หญิง	หมายเหตุ
๒๕๑๐	๒๒,๔๙๙	๓,๗๖๘	๖.๐	๕๑.๖ : ๔๘.๔	<u>ที่มาข้อมูล</u> - จำนวนบ้าน, เฉลี่ยต่อครอบครัวจากการประปาส่วนภูมิภาค - สัดส่วนเพศจากกองทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง
๒๕๑๑	๒๒,๙๓๕	๓,๘๔๑	๖.๐	๕๑.๗ : ๔๘.๓	
๒๕๑๒	๒๓,๒๒๗	๔,๑๔๔	๕.๖	๕๑.๖ : ๔๘.๔	
๒๕๑๓	๒๓,๔๗๐	๔,๒๕๕	๕.๕	๕๑.๓ : ๔๘.๗	
๒๕๑๔	๒๓,๗๖๙	๔,๔๐๑	๕.๔	๕๑.๒ : ๔๘.๘	
๒๕๑๕	๒๗,๐๗๒	๔,๕๙๖	๕.๙	๕๑.๕ : ๔๘.๕	
๒๕๑๖	๒๗,๓๖๗	๔,๖๐๐	๕.๙	๕๐.๕ : ๔๙.๕	
๒๕๑๗	๓๒,๔๖๑	๕,๓๕๕	๖.๑	๕๑.๑ : ๔๘.๙	
๒๕๑๘	๓๓,๒๑๖	๕,๕๖๒	๖.๐	๕๑.๑ : ๔๘.๙	
๒๕๑๙	๓๔,๒๒๒	๕,๗๕๙	๖.๐	๕๑.๒ : ๔๘.๘	
๒๕๒๐	๓๕,๔๘๒	๕,๙๐๒	๖.๐	๕๑.๑ : ๔๘.๙	
๒๕๒๑	๓๖,๔๓๕	๖,๐๖๑	๖.๐	๕๐.๘ : ๔๙.๒	
๒๕๒๒	๓๗,๖๗๘	๖,๑๙๖	๖.๑	๕๑.๐ : ๔๙.๐	
๒๕๒๓	๓๗,๙๓๑	๖,๖๑๕	๕.๗	๕๐.๘ : ๔๙.๒	
๒๕๒๔	๓๗,๘๙๓	๖,๗๕๕	๕.๖	๕๐.๓ : ๔๙.๗	

กรุงเทพ-ฉะเชิงเทรา	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๔๐ เที่ยว/วัน
ชลบุรี-ฉะเชิงเทรา	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๖๐ เที่ยว/วัน
ปราจีนบุรี-ฉะเชิงเทรา	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๒๐ เที่ยว/วัน
ฉะเชิงเทรา-อรัญประเทศ	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๑๘ เที่ยว/วัน
กบินทร์บุรี-พนมสารคาม	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๑๔ เที่ยว/วัน
ฉะเชิงเทรา-พนัสนิคม	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๖๖ เที่ยว/วัน
ศรีมหาโพธิ์-ตลาดท่าเกวียน	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๗๔ เที่ยว/วัน
ฉะเชิงเทรา-บ้านเกาะโพธิ์	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๓๐ เที่ยว/วัน

๒. รodynดโดยสารประจำทาง ระหว่างชุมชนภายในจังหวัด

๑๔ เส้นทาง ได้แก่

ฉะเชิงเทรา-นครเนื่องเขต	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๔๐ เที่ยว/วัน
ฉะเชิงเทรา-คลองหลวงแพ่ง	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๒๒ เที่ยว/วัน
ฉะเชิงเทรา-บ้านโพธิ์	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๖๐ เที่ยว/วัน
ฉะเชิงเทรา-บางคล้า	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๖๒ เที่ยว/วัน
ฉะเชิงเทรา-หนองแขน	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๑๘ เที่ยว/วัน
ฉะเชิงเทรา-อ่าวช้างไล่	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๑๖ เที่ยว/วัน
ฉะเชิงเทรา-ท่าเวียน	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๔๗ เที่ยว/วัน
ฉะเชิงเทรา-บางปะกง	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๕๘ เที่ยว/วัน
พนมสารคาม-โคกปีป	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๔๐ เที่ยว/วัน
ฉะเชิงเทรา-ตลาดบางชานาก	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๕๐ เที่ยว/วัน
พนมสารคาม-สนามชัยเขต	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๕๐ เที่ยว/วัน
บางน้ำเปรี้ยว-บางชานาก	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๕๐ เที่ยว/วัน
ฉะเชิงเทรา-ตลาดคลองสวน	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๖๐ เที่ยว/วัน
บางคล้า-ตลาดสามแยก (รถสองแถว)	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๖๐ เที่ยว/วัน
บางคล้า-วัดน้ำจ๋า (รถสองแถว)	จำนวนเที่ยวไป-กลับ	๔๘ เที่ยว/วัน

๓. รถไฟ ประจำทาง ติดต่อกับชุมชนทั้งภายในและภายนอกรวม ๔ เส้นทาง ๒๒ เที่ยว/วัน (ดูข้อมูลระดับจังหวัด หน้า ๒๔ ประกอบ) สามารถติดต่อกับชุมชนที่สำคัญจากสถานี ภายในชุมชน คือ ชุมชนกรุงเทพมหานคร หัวตะเข้ บางน้ำเปรี้ยว ปราจีนบุรี ประจันตคาม กบินทร์บุรี อัญประเทศ และในอนาคตจะสามารถติดต่อกับชุมชนลพบุรี พัทธยา แกลงฉะเชิง สัตหีบ มาบตาพุด และชุมชนเมืองระยอง โดยอาศัยทางรถไฟสายเลียบบชายฝั่งทะเลตะวันออก และยังสามารถติดต่อกับสถานีตามชุมชนต่าง ๆ ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยตรง ตามโครงการเชื่อมต่อทางรถไฟภาคตะวันออกเฉียงเหนือ-ภาคเหนือ-ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ดูผลกระทบโครงการตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ หน้า ๘๗ ประกอบ)

๕.๑.๒ บริการคมนาคมขนส่งภายในชุมชนฯ ประกอบด้วย รถโดยสาร

ประจำทางขนาดเล็ก ๒๖ คัน รถสองแถว และรถบรรทุกขนาดเล็กบริการทั่วไป ไม่มีเส้นทางประจำ เส้นทางรถประจำทางภายในชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา มีทั้งสิ้น ๓ เส้นทางประจำ

สายที่ ๑ สะพานบ้านใหม่-สถานีรถไฟ-ฉะเชิงเทรา จำนวนเที่ยวไป-กลับ ๑๐๖ เที่ยว/วัน (รอบเมืองฉะเชิงเทรา-วนขวา)	
สายที่ ๒ ทางแยกเข้าบ้านคอนทอง-ทางแยกเขาวัดพาดิตาราม	จำนวนเที่ยวไป-กลับ ๑๕๔ เที่ยว/วัน
สายที่ ๓ วัดแหลมใต้-วัดโสธรา	จำนวนเที่ยวไป-กลับ ๑๙๖ เที่ยว/วัน

๕.๒ การบริการไฟฟ้า การไฟฟ้าฉะเชิงเทรา สำนักงานตั้งอยู่ที่ถนนมรุพงษ์ อำเภอเมือง ขึ้นอยู่กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค รับไฟฟ้าจากยันฮี โดยตั้งสถานีย่อยไฟฟ้าอยู่ที่บ้านท่าถั่ว ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๑๒ กม. เส้นทางสายบางปะกง โดยมีหม้อแปลงไฟ มีผู้ใช้ประมาณ ๑๔,๔๕๑ ราย ใน พ.ศ. ๒๕๒๔

๕.๓ การบริการประปา การประปาฉะเชิงเทรา รับน้ำดิบจากคลองชลประทานท่าไข่ และคลองพระองค์เจ้าไชยานุชิต นอกจากนี้ ยังมีบ่อเก็บน้ำสำหรับหน้าแล้ง ที่น้ำทะเลท่วมถึงอีก ๒๐๐,๐๐๐ ลบ.ม. ในบริเวณที่ทำกรรฯ ท่าไข่ มีกำลังผลิตสูงสุดในปัจจุบัน ๘,๖๐๐ ลบ.ม./วัน ซึ่งเป็นกำลังผลิตจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๔ จากสถิติปี พ.ศ. ๒๕๒๕ มีผู้ใช้ น้ำ ๑,๓๕๕,๕๕๕ ลบ.ม. จ่ายน้ำจริง ๒,๓๑๘,๗๒๗ ลบ.ม. อัตราการสูญเสียเปลืองประมาณร้อยละ ๔๐ ปัจจุบันมีผู้ใช้บริการในปี ๒๕๒๔ ๓,๖๔๐ ราย หรือประมาณร้อยละ ๕๔ (ดูตารางที่ ๒๗) ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะมีอัตราการสูญเสียเปลืองมากเกินไป ทำให้มีการขาดแคลนน้ำเป็นบางเวลา

ตารางที่ ๒๗ แสดงสถิติผู้รับบริการประปาเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

พ.ศ.	จำนวนบ้าน เขต เทศบาล	จำนวน ราย ผู้ใช้น้ำ	ร้อยละ ผู้ใช้	ปริมาณการใช้ (ลบ.ม)		หมายเหตุ
				ต่อวัน	ต่อปี	
๒๕๑๐	๓,๗๖๘	๑,๐๖๐	๒๘.๒			๑. การประปามี กำลังผลิต เมื่อ แรกก่อตั้งใน พ.ศ. ๒๕๐๕ =๕๖๐ ลบ.ม/วัน มีผู้รับบริการ ๓๐๑ ราย ๒. กำลังผลิตสูงสุด เปลี่ยนแปลงดังนี้ พ.ศ.๒๕๐๕-๒๕๐๙ =๕๖๐ ลบ.ม/วัน พ.ศ.๒๕๑๐-๒๕๒๑ =๓,๘๔๐ ลบ.ม/วัน พ.ศ.๒๕๒๒-๒๕๒๙ =๙,๖๐๐ ลบ.ม/วัน ๓. พ.ศ.๒๕๐๕-๒๕๑๗ ไม่มีข้อมูลการใช้น้ำ
๒๕๑๑	๓,๘๔๑	๑,๓๑๑	๓๔.๒			
๒๕๑๒	๔,๑๔๔	๑,๖๖๖	๔๓.๐			
๒๕๑๓	๔,๒๕๕	๑,๗๙๐	๔๖.๐			
๒๕๑๔	๔,๔๐๑	๒,๐๔๗	๔๖.๕			
๒๕๑๕	๔,๕๙๖	๒,๓๒๕	๕๙.๘			
๒๕๑๖	๔,๖๐๐	๒,๔๖๗	๕๓.๒			
๒๕๑๗	๕,๓๕๕	๒,๕๙๒	๔๘.๐			
๒๕๑๘	๕,๕๖๒	๒,๗๐๐	๔๗.๙	๒,๕๒๓	๑,๐๖๗,๒๑๗	
๒๕๑๙	๕,๗๔๙	๒,๙๒๗	๕๐.๐	๒,๘๓๖	๑,๐๓๕,๑๕๗	
๒๕๒๐	๕,๙๐๒	๓,๐๗๖	๕๒.๐	๒,๘๓๕	๑,๐๓๕,๙๐๓	
๒๕๒๑	๖,๐๖๑	๓,๒๓๕	๕๓.๔	๒,๖๙๔	๙๘๓,๕๔๗	
๒๕๒๒	๖,๑๙๖	๓,๔๙๐	๕๕.๕	๒,๖๘๑	๙๗๙,๘๐๐	
๒๕๒๓	๖,๑๖๕	๓,๔๕๗	๕๖.๑	๓,๐๕๙	๑,๑๑๖,๕๕๐	
๒๕๒๔	๖,๗๔๕	๓,๖๔๐	๕๔.๐	๓,๑๒๖	๑,๑๔๑,๓๕๕	

ที่มา : การประปาส่วนภูมิภาค

พื้นที่ที่อยู่ในเขตการบริการ การประปาฯ ในปัจจุบัน ได้แก่บริเวณศูนย์ราชการ และบริเวณใกล้เคียงระหว่างถนนโสรธรตัดใหม่ จนถึงริมแม่น้ำบางปะกงทางฝั่งตะวันตก ส่วนทางใต้มีท่อเมนถึงวัด โสธรฯ

นอกจากนี้ได้แก่ สองฟากข้างถนนมหาจักรพรรดิ ถนนสุขประยูร ช่วงจากสะพานไปตามถนนระยะทางประมาณ ๖๐๐ เมตร บริเวณศูนย์การค้า บนถนนชุมพลทั้งบริเวณชุมชนคลองท่าไข่และสองฟากข้างถนนศุภกิจ ตั้งแต่ริมคลองท่าไข่ ไปตามถนนศุภกิจจนถึงโค้งถนนใกล้วัดจีนประชาสรรค์ (ดูแผนที่ ๔ ประกอบ) รวมพื้นที่ที่ได้รับบริการประมาณร้อยละ ๖๐ ของพื้นที่เขตความรับผิดชอบ (เขตเทศบาล)

๕.๔ โทรศัพท์ : ปัจจุบันมีจำนวน ๑,๐๐๐ เลขหมาย มีผู้ใช้ ๕๘๐ เลขหมาย มีผู้ส่งจอง ๕๐๐ เลขหมาย ซึ่งจะขยายในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๗ มีศักยภาพในการขยายสูง ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในอนาคต

๕.๕ การระบายน้ำ ระบบระบายน้ำปัจจุบัน เป็นแบบท่อรวม ทั้งน้ำทิ้งและน้ำฝน ลงสู่แม่น้ำบางปะกง มีจุดลงแม่น้ำ ๔ จุด คือ บริเวณคลองท่าไข่ เขิงสะพานบางปะกง บริเวณสนามเด็กเล่น และคลองโสรธร โดยวางท่อไปตามสองฟากถนน บริเวณที่มีการวางท่อระบายน้ำ ได้แก่ บริเวณถนนศุภกิจ ชุมพล มหาจักรพรรดิ มรุพงษ์ บริเวณศูนย์ราชการทั้งบริเวณ และบริเวณวัดโสรธรฯ (ดูแผนที่ ๔ ประกอบ)

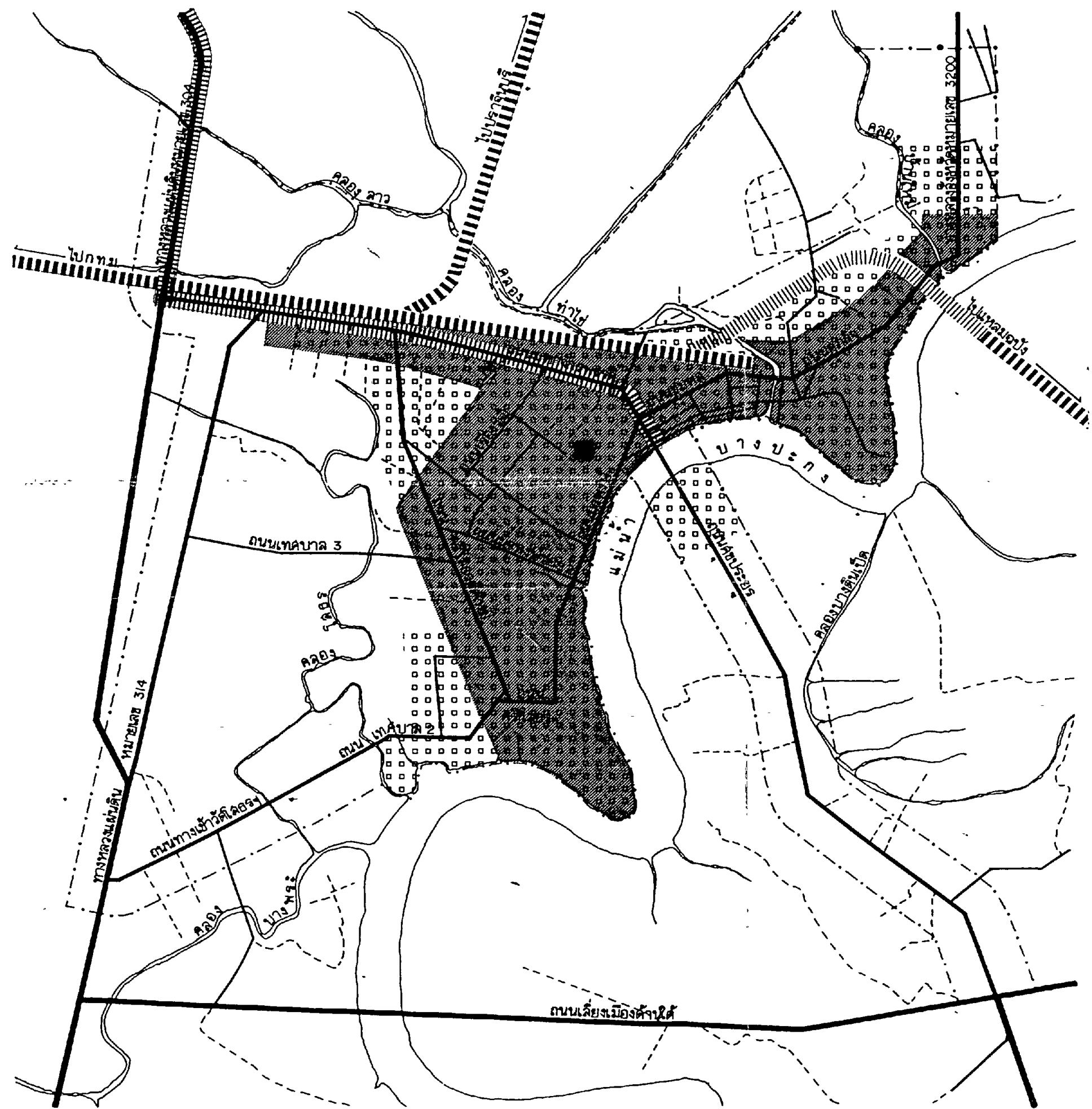
๕.๖ การกำจัดขยะ สถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยของเทศบาลฯ อยู่ห่างจากตัวเมืองไปทางเส้นทางบางปะกงประมาณ ๗ กิโลเมตร กำจัดโดยการถมและเผาทิ้ง มีเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ไร่ มีรถขนขยะ ๓ คัน โดยเก็บวันละ ๒ เวลา

๕.๗ การสาธารณสุข มีโรงพยาบาลเพียง ๑ แห่ง ขนาด ๒๕๐ เตียง ตั้งอยู่ริมถนนภายในศูนย์ราชการ มีแพทย์ประจำ ๑๐ คน พยาบาล ๔๐ คน ผู้ช่วยพยาบาล ๖๕ คน สถิติปี ๒๕๒๔ คนไข้นอก ๖๕,๔๘๕ คน คนไข้ใน ๑๕,๐๘๗ คน ให้บริการประชาชนทั้งชุมชน และรวมถึงชุมชนอื่นในเขตอิทธิพลด้วย

นอกจากนี้ยังมีสถานอนามัย ๒ แห่ง อยู่ภายในศูนย์ราชการ ๑ แห่ง และอีกแห่งอยู่นอกเขตเทศบาลประมาณ ๖๐๐ เมตรไปทางถนนบางปะกง ทางใต้ของชุมชน มีคลินิกเอกชนรวม ๔๕ แห่ง แพทย์รวมทั้งชุมชน (พ.ศ. ๒๕๒๔) ประมาณ ๒๐ คน

การบริการสาธารณสุขภายในชุมชนปัจจุบันอยู่ในสภาพที่ดีมาก และทั่วถึง เนื่องจากเป็นชุมชนที่ตั้งของจังหวัด และชุมชนมีขนาดเล็ก

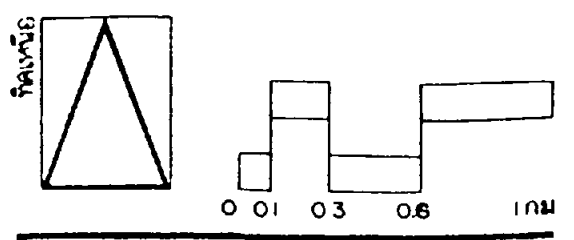
แสดง เขตบริการประปา -
ระบายนํ้า พ.ศ. 2524

- แนวท่อเมนตีประปา
- พื้นที่ที่ได้รับบริการประปา
- พื้นที่ที่ได้รับบริการการระบายนํ้า
- ที่ตั้งที่ทำการ การประปา จะเขียงเตตรา

ที่มา : สำนักผังเมือง
กระทรวงมหาดไทย

แนวทางการใช้ที่ดินชุมชนเมือง
เพื่อเป็นเมืองรองภาคตะวันออก **ฉะเชิงเทรา**

๕.๔ การศึกษา ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ มีผู้ไม่รู้หนังสือรวมประมาณร้อยละ ๖.๙๗

ในเขตเทศบาลจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้นทุกระดับ ๒๖ โรงเรียน ในเขตชุมชน(เขตเทศบาลและนอกเทศบาล) และเพิ่มเป็น ๒๘ โรงเรียนในปี ๒๕๒๔ โดยจำนวนที่เพิ่มคือระดับอุดมศึกษา มีสัดส่วนครู : นักเรียน ๑ : ๑๙.๕ และ ๑ : ๑๗.๖ ในปี ๒๕๒๑ และ ๒๕๒๔ ตามลำดับ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างดี โดยมีรายละเอียดดังตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงจำนวนนักเรียนในระดับต่าง ๆ ในเขตชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา

ระดับ	พ.ศ. ๒๕๒๑				พ.ศ. ๒๕๒๔				
	โรงเรียน	นักเรียน	ห้องเรียน	เฉลี่ยคน/ห้อง	โรงเรียน	นักเรียน	ห้องเรียน	เฉลี่ยคน/ห้อง	
อนุบาล	ในเขต	๗	๑,๐๒๖	๓๔	๒๙	๗	๑,๓๒๗	๔๔	๓๐
	นอกเขต	๑	๖๑	๒	๓๐	๑	๑๒๙	๔	๓๒
ประถมศึกษา	ในเขต	๑๔	๖,๖๗๒	๑๙๓	๓๕	๑๓	๖,๑๐๒	๑๙๒	๓๒
	นอกเขต	๖	๑,๔๘๕	๕๘	๒๖	๖	๑,๔๘๖	๖๔	๒๓
มัธยมศึกษา	ในเขต	๑๐	๗,๘๖๘	๑๘๑	๔๓	๑๐	๗,๑๙๓	๑๗๗	๔๑
	นอกเขต	-	-	-	-	-	-	-	-
อุดมศึกษา	ในเขต	๔	๓,๒๗๙	๕๗	๕๗	๖	๔,๓๒๐	๑๔๔	๓๐
	นอกเขต	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ : โรงเรียน = โรงเรียนที่เปิดสอนระดับนั้น ๆ

นอกเขต = นอกเขตเทศบาลที่อยู่รอบ ๆ เขตเทศบาล

๕.๕ สถานที่พักผ่อนของชุมชน มี ๓ แห่ง ได้แก่

๑. บริเวณหน้าศาลากลาง ภายในศูนย์ราชการ ประกอบด้วยสนามฟุตบอล และสนามหญ้าพักผ่อนซึ่งปัจจุบันถูกปล่อยทิ้งเป็นที่ว่าง ชาวการเอาใจใส่เท่าที่ควร
๒. บริเวณกำแพงเมืองเก่าติดกับเรือนจำจังหวัด จัดเป็นสวนนั่งเล่น
๓. บริเวณตรงข้ามสวนที่กำแพงเมืองเก่า อยู่ริมแม่น้ำ จัดเป็นสวนและสนามเด็กเล่นสาธารณะ

๕.๑๐ โรงฆ่าสัตว์ เป็นของเทศบาลฯ ตั้งอยู่บริเวณถนนมรุพงษ์ ซอย ๒ ใกล้
เรือนจำในย่านชุมชน สภาพไม่ดี . สังกัดเหม็นแก่บริเวณข้างเคียง มีโครงการจะย้ายไปนอก
ชุมชน

สรุป

ชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา เป็นชุมชนพักอาศัยและเกษตรกรรม มีศักยภาพในการ
รองรับการพัฒนาค่อนข้างสูง ทั้งด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในพื้นที่มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก
ทั้งทางรถยนต์และรถไฟ รวมทั้งมีแรงงานจำนวนมาก ภายในชุมชน ที่จะรองรับการพัฒนา

ปัญหาโดยทั่วไปของชุมชน คือ การขาดแคลนแหล่งงาน ที่จะรองรับแรงงาน
ที่เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการย้ายออกจำนวนมาก เพื่อหางานทำ และเพื่อการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะ
อพยพเข้าสู่ กทม. ซึ่งเป็นการสร้างปัญหาให้กับ กทม. ต่อไป